

PANORAMA

Geïllustreerd Weekblad met Hollandschen en Maleischen tekst

Onder redactie van

LIEM KOEN HIAN.

Bureau:
STADHUISPLEIN 41

18 Januari 1936.

Jaargang X No. 3

*De Gedenkschriften van Generaal de Caulaincourt *)*

HERTOG VAN VICENZA, OPPER-STALMEESTER
DES KEIZERS.

Commandant Jean Hanoteau, wiens historische arbeid onlangs door het Instituut is bekroond en aan wien wij o.a. reeds de aanbieding van de „Mémoires de la reine Hortense,” die door Prins Napoleon gepubliceerd waren (Paris, 1933/34, 3 dl. gr. in-8°), evenals deel XVII van het „Receuil des instructions données aux ambassadeurs de France” (Paris, 1911) te danken hebben, brengt ons thans in kennis met een van de voornaamste documenten, die kortgeleden over de persoonlijkheid van Napoleon zijn verschenen. De lezers van de „Revue des Deux Mondes” van 1928 hebben zich daarvan kunnen overtuigen door kennismaking van uittreksel uit die „Mémoires”, dat de reis van Napoleon en Caulaincourt van Smorgoni naar Parijs, van 5 tot 18 December 1812, bevat.

I

Die „Mémoires” omvatten niet de geheele carrière van Caulaincourt in dienst van Napoleon; zij beginnen bij de benoeming van den hertog van Vicenza aan de ambassade te St. Petersburg, den

3den November 1807, om te eindigen met het verdrag van 11 April 1814, dat aan Napoleon de souvereiniteit over het eiland Elba laat. Bovendien is er een lacune in ten aanzien van den veldtocht in Duitschland van 1813, de wapenstilstand van Fleisswitz en het congres van Praag daaronder begrepen: intusschen treft men er wat verder, in deel III, een oordeel van Napoleon over dat congres aan (blz. 455), dat zeer belangrijk is. Hanoteau heeft die „Mémoires” van een uitmuntend en uiterst gedetailleerd voorwoord voorzien, dat op zichzelf al een gansche biografie van Caulaincourt vormt. Hoewel Caulaincourt, een gemeente op enkele kilometers van Saint-Quentin, en het aldaar gelegen kasteel met rijk-voorzien archieven door de Duitschers bij hun operaties en het daarmede gepaard gegane vandalisme tijdens den grooten oorlog niet vergeten zijn, heeft Hanoteau aan die „Mémoires” kunnen toevoegen een overvloed van opmerkingen, waarmede de meest veeleischende geleerde tevreden zou zijn; verder papieren van Caulaincourt zelf, getuigenissen van diens tijdgenooten, die deze voor zijn verhaal bijeengebracht had en die voor ons niet minder kostbaar zijn, bijvoorbeeld dat anonyme memento over de dage-

*) Ontleend door de „Wet. Bl.” aan de „Revue Historique”, Paris.

lijksche verplaatsingen van den Keizer, van 9 Mei tot 11 October 1812, waarvan de bijzonderheden over de bovenmenscheijk activiteit van Napoleon de grenzen der waarschijnlijkheid bijna overschrijden. Wanneer Hanoteau er zich strict toe had bepaald, den inhoud van de „Mémoires” te geven, dan reeds zou de geschiedenis hem dankbaar kunnen zijn voor alles, wat wij door dien tekst zelf leeren. De persoonlijkheid van Caulaincourt, zijn positie bij Napoleon, de opvatting die hij van zijn rol als schrijver van gedenkschriften heeft, geven buitengewone waarde aan wat hij zegt. Markies de Caulaincourt, stammend uit een oud geslacht, behoorende tot den militairen adel uit de provincie en bijgevolg een van de meest gezaghebbende stemmen uit een niet door het hofleven-besmette aristocratie, iemand die, na de zijde van de revolutie te hebben gekozen om het land te verdedigen, in dienst getreden bij het Rijnleger, dat onder legers het zuiverste de republikeinsche ideeën voorstond, wordt, nadat hij zich eenmaal voor Bonaparte heeft verklaard, divisie-generaal, hertog van Vincenza en opperstalmeester van den Keizer. Als opperstalmeester kwijt hij zich hartstochtelijk van al zijn plichten, niet alleen alles in het werk stellend om tijdens den terugtocht uit Rusland de rijpaarden van Napoleon tegen de vorst te beschermen, maar evenzeer er op bedacht om zich voor Hanau te werpen tusschen Napoleon en een granaat, die vlak bij hen in de modder slaat. Behalve voor zijn zending naar Rusland, waar zijn getuigenis als metgezel van Tsaar Alexander ter oriëntering niet minder kostbaar is, en behalve voor andere diplomatieke zendingen, die van veel korteren duur zijn (op het congres van Praag en tijdens dat van Châtillon, in 1813 en 1814), verlaat hij, zou men kunnen zeggen, den souverain evenmin als zijn schaduw. Bijgevolg beter ingelicht dan de meeste personen uit de omgeving van den Keizer, houdt hij zich met uiterste nauwgezetheid aan de waarheid. Onder alle omstandigheden, „in het kabinet, bij het kampvuur”, op elke pleisterplaats tusschen Smorgoni en Polen, noteert hij, met verstijfde handen, woordelijk wat de Keizer heeft gezegd; en het zijn zijn aantekeningen, die wij kunnen lezen, want hij heeft in den tijd van zijn ongenade onder de Restauratie geen gelegenheid gehad ze over te schrijven in een meer verzorgden stijl. „Dit dagboek is maar een kladje,” zegt hij als een soort excuus. Gelukkige omstandigheid want het geeft ons de uittalingen van Napoleon om zoo te zeggen, vol hartstocht, zooals zij uit het hart opwellen, znder samenhang. En dat geeft u een heel anderen indruk, een anderen klank dan de fameuze bulletins en alle officieele documenten.

Juist tegen den achtergrond van vrij neutrale kleur en van vrij banaal proza van Caulaincourt steekt het woord van Napoleon wonderbaarlijk scherp af en daardoor krijgen wij de zekerheid „het monster zelf” te hooren. Overigens geeft hij, zonder dat daarbij van eenigen opsmuk of eenige gekunsteldheid van de zijde van Caulaincourt sprake is, de ontroering, die hij naar aanleiding van de meest tragische gebeurtenissen voelt, in eenvoudige termen weer, doordrongen, zou men kunnen zeggen, van een aangrijpend realisme. En ik ken niets, dat meer doorleefd is, in den justen zin van het woord, dan de beschrijving, bij den intocht van Moskou in 1812, van de ontzetting, de ontsteltenis en de moedeloosheid, die zich van het Fransche leger meester maakt tegenover de stilte en de verlatenheid van die gansche geweldige hoofdstad, in de eerste uren van den nacht gevolgd door het geknetter van den brand. Men leze ook op pagina 405 van deel II van het oversteken van den Rijn, vóór de campagne in Duitschland van 1813, door de lichtingen van het Jonge Leger, dat ternauwernood gewapend en opgeleid, desniettemin dadelijk na het eerste contact met de legermassa's der Verbondenen den veldslag van Lützen gaat winnen. Het hart van Caulaincourt krimpt ineem bij de gedachte aan zooveel vergeefschen heldenmoed, en hij wordt welsprekend door zijn oprechtheid.

Het zou weinig zin hebben en verre van eenvoudig zijn, ons in de plaats van Caulaincourt te stellen en te trachten een overzicht van zijn Mémoires te geven. Men kan volstaan met er de groote lijn van te schetsen. Voorts zal het de voorkeur verdienen den nadruk te leggen op het licht, dat zij op de geschiedenis van Keizerrijk hebben geworpen en daartegenover stil te staan bij de vraagstukken, die door de beweringen van Caulaincourt veeleer nog duisterder zijn geworden.

II

De Mémoire van Caulaincourt beginnen, zelden wij, met zijn gezantschap in Rusland, begin 1808. Bonaparte als Eerste Consul had hem reeds de opdracht toevertrouwd Alexander I te begroeten ter gelegenheid van diens troonsbestijging. Caulaincourt wordt op schitterende wijze door den Tsaar ontvangen. Maar het bondgenootschap, te Tilsit gesloten, is niet meer zoo hecht als voorheen en in de omgeving van den Russischen souverain is het wantrouwen tegenover Napoleon, door den aanslag van Bayonne op de Spaansche vorsten nog versterkt, reeds zoo groot, dat het Petersburgsche Hof in het plan van het onderhouden te Erfurt een machinatie ziet teneinde Alexander

Onze voorzouders

zouden breed opkijken,
indien zij thans de trot-
sche schepen der J.C.J.L.
in de Oostersche zeeën
zouden kunnen zien en ...
als zij zouden kunnen
hooren hoe weinig een
heerlijk uitstapje naar
Japan thans kost. Maakt
Uw vakantie onbergete-
lijk door een reisje per:

f 135.
retour

VOLLEDIGE INLICHTINGEN AAN ALLE KANTOREN IN NED.-INDIE VAN DE

JAVA·CHINA·JAPAN·LIJN, N.V.

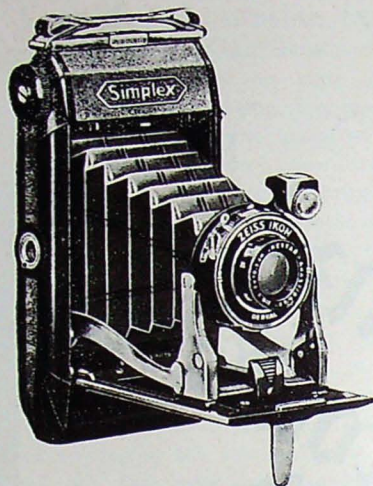
in een hinderlaag te lokken, die van hem den gevangene van Napoleon zou maken. Een gedeelte van de Europeesche openbare meening denkt in ieder geval, dat Napoleon en zijn Huis van een universeele monarchie droomen, wat Talleyrand en zelfs Caulaincourt niet zoo onwaarschijnlijk voorkomt. Zijnerzijds ergert het Napoleon, sedert Erfurt, dat Rusland zich aan het plan van den Fransch-Russischen aanval op Indië onttrekt. Van dien aanval onthult Napoleon aan Caulaincourt de hoofdlijnen in deel II der Mémoires. In zijn plannen teleurgesteld, denkt Napoleon er voortaan aan, Rusland evenals Engeland te verzwakken, het door de stichting van een grooten centralen staat buiten Europa terug te werpen. Men ziet, dat de verdenkingen en misverstanden van beide zijden uit dat eerste verschil van gevoelens voortvloeien. Caulaincourt gelooft van zijn kant vast aan den ernst van de vriendschap van Alexander voor Napoleon, een buitengewone naïveteit, die Napoleon zich verklaart uit de persoonlijke charme van den Russischen souverein tegenover den Franschen gezant. De invloed van Alexander op Caulaincourt is zoo groot, dat de vertegenwoordiger van het Fransche Keizerrijk, dien men bij den Tsaar belasterd had met het nog op het aandeel, dat hij aan de ontvoering van den hertog van Enghein had gehad, den Moscovischen despoot gaat vragen hem van die aantijging vrij te spreken. Napoleon leest Caulaincourt de les, verwijt hem „meer Rus dan Franschman” te worden en roept hem ten slotte den 17den Februari 1811 terug. Teruggekeerd van zijn Russische zending, beijvert Caulaincourt zich, Napoleon op het gevaar van een breuk met Rusland te wijzen. Napoleon vat daarentegen „in het welbegrepen belang van het oude Europa en de beschaving” een waren hartstocht op voor een oorlog tegen de Russen, dien „geesel” van „alle volken”. Alexander echter schenkt ernstig aandacht aan den oorlog met Spanje, waarbij het élan aan den dag is getreden van een natie, die niet sterven wil, en hij is vastbesloten zich „liever tot aan Kamsjatka” terug te trekken dan te capituleeren.

Aanvankelijk ziet Napoleon den oorlog met Rusland als één veldtocht van twee of drie zomer-campagnes, voorzichtig van elkaar gescheiden door een overwintering te Witebsk en een tweede te Smoïensk, en dit plan stelt Caulaincourt eenigszins gerust. Men weet, intengedeel, welke overmoedige onderneming overhaast plaats vindt, in een om zoo te zeggen onafgebroken opmarsch, van de Njemen tot Moskou, daar het oneindige der Russische vlakten het Fransche leger dwong steeds voorwaarts te gaan door eenzame vlakten, die de jonge soldaten „steeds verontrust door de systematische brand-

SATOE ZEISS IKON SCHLAGER JANG BAROE

SIMPLEX 6 × 9 cM.

pake pantser dari bakeliet

Gampang sekali dipakenja dan sampoerna pembikinan-nya

Instelling doea punt memberikapastian boewat orang dapet foto jang terang, baek boewat djaoeh maoepoen deket

Dari harga-nya?

Pake Nettar 1 : 6,3 dengen zelfontspanner jang dipasang di dalemnja **f 31.50**

Bisa dapet pada Fotohandel

Prospecti diberiken pertjoema oleh wakil-wakil pendjoelan di Hindia-Belanda

stichting en verwoesting der Russen,” en tot ontmoediging zelfs tot zelfmoord brengen. Die vastberaden opofferingen van den vijand jagen den Franschen militairen schrik aan. Het Russische leger voert zijnerzijds zijn aftocht op een methodische wijze uit, die men in het relaas van Caulaincourt uitstekend kan volgen. De Russen „laten geen kar in den steek” en de étappes van hun terugtocht worden telkenmale aangegeven door veldslagen als die van Smolensk en van Moskou, waar negenenvertig Fransche generaals buiten gevecht worden gesteld. Daarna volgt de intocht het troosteloze, verlaten Moskou, en vervolgens de reusachtige brand. Overigens laat, naar Caulaincourt duidelijk aantoon, de brand uitgebreide wijken en ontzaglijke hulpbronnen ongeschonden. Alleen faalt alle administratie, wat men ook doet, in haar taak om het plunderen tegen te gaan en te voorzien in hetgeen verspild is; hetzelfde geldt voor den hospitaaldienst en voor de voorzieningen,

die de nadering van den winter noodig maakt: de energie van de leger-administratie, die zelfs tijdens de campagne van Australitz en die van Wagram, temidden van de rijkgezegende vlakten van Deutschland en Oostenrijk en onder een mild klimaat tegenslagen en misrekeningen had gehad,

die energie is voorgoed gebroken. De eerste schulde, men ziet het bij onzen memorie-schrijver, is Napoleon zelf: eenmaal te Moskou gevestigd, stelt hij iedere beslissing uit en laat hij zich misleiden door den schijn van onderhandelingen, die de Russen met de omgeving van Murat, den bevelhebber van de voorhoede, aanknoopen. Napoleon beantwoordt zelfs de dringende aanmaningen van Caulaincourt en anderen met een fatalistisch stilzwijgen. In wezen treedt hij slechts handelend op, waar het betreft het contact met Frankrijk te handhaven. Evenals te Finkenstein, in 1807, is er een estafette-dienst door Lavallette georganiseerd en Moskou-Parijs, zooals wij tegenwoordig zouden zeggen, werkt in veertien dagen, met het doel aan het Groote Keizerrijk en aan Europa te bewijzen, dat de Keizer, waar hij zich ook bevindt, de wereld en zelfs de Comédie Française regeert.

Wanneer Napoleon de groote stad van 19 tot 23 October ontruimt, na zijn tijd te Moskou verloren te hebben (veertien dagen, zal hij, met een buitengewone toegeeflijkheid voor die verschrikkelijke domheid zeggen), leidt hij den terugtocht zonder, voorzover dat mogelijk is, iets van zijn artillerie prijs te geven, zulks met het oog op het groote offensief, waarop zijn hoop gevestigd blijft, en zonder erin te berusten onmiddellijk alle impedimenta in den steek te laten. Hij heeft geen maatregelen genomen om de soldaten tegen de nijpende koude te beschermen en om de paarden te laten beslaan ten einde ze tegen het ijs bestand te maken. „Even onzeker, even besluiteloos, den eersten zoowel als den laatsten dag”, treft hij geen maatregelen om het leger in staat te stellen, de overvallen der Kozakken te voorkomen en zelfs zijn eigen persoon voor hun stoutmoedige aanvallen te hoeden; hij ontsnapte er tenminste zeker eenmaal ternauwernood aan gevangen genomen te worden, dank zij de hulp van een peleton generaals, onder wie Caulaincourt, te midden van wie hij genoodzaakt was zijn kleinen degen te trekken. Men zou werkelijk gelooven, dat Napoleon uitsluitend door politieke zorgen gekweld was: had hij niet bij het vertrek uit Moskou het bezwaar gemaakt: „maar men zal in Frankrijk zonder

nieuws van ons zijn”, een overweging, waarvan de juistheid overigens door de affaire-Malet zou worden aangetoond? Vooral was hij nog altijd niet in staat te denken aan de mogelijkheid van nederlagen en aan de noodzakelijkheid, om een terugtocht te organiseeren (na den terugtocht van Rusland, komt die van Leipzig). Men moet in Caulaincourt, na zooveel andere boeken, kennis nemen van de Odyssee van die onmetelijke ramp en van alles wat zij aan grootheid van ziel openbaart ter eere van den Keizer, en vooral van diens troepen, van Ney tot de onbekendste soldaten.

Op het bericht van de affaire-Malet besluit Napoleon den 5en December te Smorgoni: „De Keizer vertrekt met den hertog van Vicenza in het voertuig van Zijne Majesteit.” De Keizer gelooft overigens nog, niettegenstaande den raad van Caulaincourt, dat de terugtocht te Wilna tot staan zal kunnen worden gebracht en er heel Polen onder de wapenen te vinden. En dan komt in de Mémoires van den hertog van Vicenza het kapitale gedeelte, dat wij reeds aan het begin van deze analyse signaleerden: „In de arrestatie met den Keizer”, wanneer Napoleon Caulaincourt alles de revue laat passeeren, het intiemste van zijn innerlijke gedachten, van zijn herinneringen, zijn plannen, zijn vlagen van hartstocht voor of tegen hen die in zijn epos een active rol spelen, tot en inbegrepen zijn zalige, blinde liefde, als die van een braaf burger, voor Marie Louise. Het is ook de snelle reis onder den dekmantel van de anonimiteit, door Deutschland tot in Frankrijk, een reis waarbij de zorgen van het oogenblik en voor de toekomst den Keizer niet doen vergeten, voor de Keizerin en voor de „dame des pensées” van Caulaincourt sieraden, of te Verdun, suikerboonen voor den Koning van Rome te kopen.

Eindelijk is daar dan de aankomst in de Tuilerieën, het hernemen van de macht, de bovenmenschenlijke poging en de beslommeringen om het „Jonge Leger” voor de herovering van Deutschland uit den grond te stampen. Maar het is bovenal, tot groote wanhoop van Caulaincourt, b. v. in den raad van 3 Januari 1813, de terugkeer van den onverbetterlijken veroveraar tot de praktijken

van een diplomatie zonder oprechtheid, met het doel Europa, en zelfs Oostenrijk, een rad voor de oogen te draaien. Oostenrijk, dat de laatste kaart bleef om uit spelen tegen de zesde coalitie, die bezig was zich te vormen.

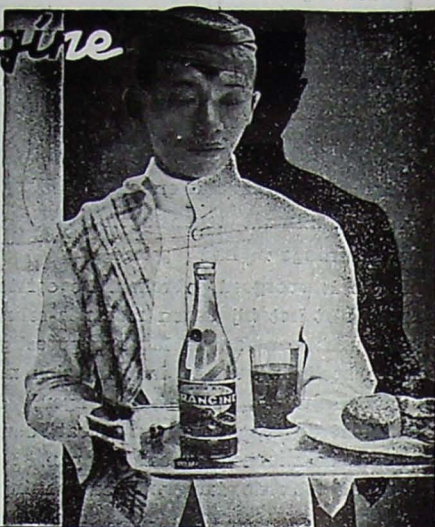
Wij hebben, naar ik reeds zeide, niet het gedeelte van de Mémoires van Caulaincourt, gewijd aan het relaas van de campagne in Duitschland van 1813. Het relaas, zooals deel III dat ons geeft, knoopt aan bij de pogingen, gedurende de campagne in Frankrijk van Februari—Maart 1914 ondernomen, om de onderhandelingen officieel te hervatten, die op het congres van Châtillon waren afgebroken, toen Caulaincourt, gevolmachtigde van Napoleon op dat congres, het den 21en Maart verliet om den Keizer weer op te zoeken. Juister gezegd, het eerste hoofdstuk van dat deel III bevat de verklaringen van den Franschen onderhandelaar over zijn onmacht, om van de Geallieerden den vrede te verkrijgen. Dan komen de gebeurtenissen, die de titel van die voornaamste phase aldus samenvat: „De doodstrijd van Fontainebleau”, d. w. z. de capitulatie van Parijs den 30en Maart; de zending door Napoleon, die zich naar Fontainebleau verplaatst, van Caulaincourt om in de hoofdstad van den 31en 's ochtends af te onderhandelen; de vruchteloze pogingen van Caulaincourt bij den Tsaar, Schwarzenberg en Talleyrand om het contact te herstellen; daarna de afstand van den troon, de eerste maal, die nog ten gunste van den koning van Rome plaats had. Het verraad van Marmont heeft de tweede zending van Caulaincourt naar Parijs ten gevolge en, nadat zij mislukt is, besluit Napoleon te Fontainebleau tot de abdicatie pur et simple. Dan verkrijgt Caulaincourt te Parijs, bij zijn derde missie, voor den vervallen souverein het bezit van het eiland Elba bij het verdrag van 11 April. Na den terugkeer van den hertog van Vicenza schildert Napoleon, voor zijn laatste getrouwen en voor het nageslacht, het beeld van zijn leven, wat hij zijn laatsten wil samen. Waarna hij tracht zich te vergiftigen, zonder daarin te slagen. Caulaincourt verlaat hem den 18en April om naar Parijs te gaan voor de ratificatie van het verdrag van den 11-en. Van Parijs vertrekt de keizerlijke mandataris naar Grosbois, waar hij afscheid neemt van Marie Louise. Hij maakt vervolgens zijn opwachting bij de Geallieerde vorsten en bij Lodewijk XVIII, een opgesmukte en waardige rechtvaardiging van zijn reden, zeer kort is. Hij sluit zich daarna op, waaruit hij met de Honderd Dagen weer te voorschijn komt. Hij wijdt zijn laatste bladzijde aan een onopgesmukte en waardigerechtvaardiging van zijn daden, een rechtvaardiging, die hij beëindigt met

Orangeine

Welk een heerlijke verfrissching!

// Niet die inzoete, kleffe smaak die zoo in de mond nablijft

// Werkelijk verfrisschend door de zuivere bestanddeelen

BESLIST
GEZOND

GOUWBOEN SENG

eraan te herinneren, dat Napoleon in zijn tegenwoord „meer dan eens gezegd heeft: Caulaincourt is een man van eer.”

III

Welke nieuwe bijdragen levert het document-Caulaincourt voor de kennis der historie?

Het stelt allereerst Caulaincourt zelf in het volle licht, en die persoonlijkheid is wel zeer oorspronkelijk. Hij vertegenwoordigt in het Napoleonische milieu wat men in de 18e eeuw „den militairen filosoof” noemde, waarvan graaf de Guibert, prins de Ligne, generaal Lloyd, generaal du Teil onvergetelijke types waren. Hij is een psycholoog, hartstochtelijk er op gesteld om zich van de psychologie van Napoleon een voorstelling te maken, en die ook alles in het werk stelt, om hem volkomen objectief te beoordeelen. Evenals allen, die den Keizer naderen, gevoelig voor den wonderbaarlijke attractie van den heerscher, wil hij zich toch daartegen verzetten. Men ziet hem voortdurend wantrouwend tegenover de pogingen van Napoleon om hem te bekoren; hij neemt daartegenover een gedwongen, gemelijke houding aan, hij toont zich een gedurfd criticus van de uitingen en voorstellen van den Keizer, houdt zich op een af-

Rembrandtplein (Amsterdam) in feestelijke stemming.

stand, is somber. Hij komt er zelfs, uit oppositiegeest, uit reactie, toe, elke verdediging tegenover den Tsaar te vergeten, en neigt ongetwijfeld onbewust, onder het voorwendsel zijn vrij oordeel tusschen de twee soevereinen te handhaven, naar de zijde van Alexander over. Bestaan daarvoor wellicht enkele persoonlijke motieven, rancune over het feit, dat Napoleon de huwelijksplannen van Caulaincourt met de schoone Madame de Canisy tegenwerkt en vertraagt, of is het dankbaarheid, omdat de Tsaar zich beijverd heeft hem in de oogen van de legitimisten in Europa in de aangelegenheid van den duc d'Enghien schoon te wasschen? Niettemin koestert Caulaincourt geen persoonlijke afkeer van den Keizer. Men zou bij hem niet dat plezier aantreffen, den Meester te besmeuren, waaraan het vergulde knechtendom der hovelingen zich zoo vaak overgeeft. Hij verbergt niet wat hij goed vindt bij den Keizer, hij verheft zich zelfs tot welsprekendheid, om diens goede zijden aan te toonen en in de hoogte te steken, en wanneer hij in zijn vorst trekken van waardigheid, humaniteit, toegenegenheid ontdekt en daarvan melding maakt, ondervindt hij een ware vreugde; hij betreurt het, dat de openbare meening niet maar dadelijk bereid is dat, wat hij bovenal bewondert, naar waarde te schatten. Het bewijs, dat hij zichzelf onpartijdig tegenover Napoleon acht, is, dat hij, toen hij zich tijdens de Restauratie teruggetrokken had, naar het schijnt, het voornemen koesterde zijn Mémoires, waaraan hij toen bezig was, aan den hertog van

Reichstadt op te dragen.

Een hypothese komt daarbij voor den geest, om de singulariteit, de oprechtheid ook van zijn houding te verklaren. Vriend van Talleyrand, zonder diens hartstochten en beweegredenen te deelen, zou hij, met hem, aan het keizerlijk hof een van de hoofden van de vredespartij zijn geweest. In werkelijkheid is hij volkomen pacifistisch. Op dit punt, meer dan op eenig ander, durft hij Napoleon openlijk aan te vallen; dan trotseert hij zelfs het gevaar van in ongenade te vallen, hij komt er zelfs toe daar alle moeite voor te doen. Maar er bestaat in dat tijdsgewricht in Frankrijk geen vredespartij. Dat het aantal van hen, wien de zinsverbijstering van Napoleon schrik aanjaagt, sedert 1807 toenemende is, bewijst nog volstrekt niet, dat er te dien opzichte een partij bestaat. Wat is een partij zonder organisatie, zonder band tusschen de leden, zonder tucht en zonder richtlijnen? Caulaincourt wordt in de raden van Napoleon steeds meer beschouwd als man van den vrede, meer niet. Hij verzet er zich niet tegen, dat hij in de omgeving van den soeverein de rol van Alceste uit de Misanthrope vervult, met beweegredenen tot steun. Het nageslacht kan dus de Mémoires rangschikken onder de werken der politieke moralisten uit dien tijd die even ver verwijderd waren van de pamfletschrijvers als Madame de Staël, Chateaubriand, Benjamin Constant, als van de wierookzwaaiers, welke laatsten nog on-eindig talrijker waren.

Er valt veel voor de binnenlandsche geschiede-

nis uit de Mémoires van Caulaincourt te putten. Men ziet er, dat Napoleon na zijn terugkeer uit Rusland, na de affaire-Malet, vol zorg is om het bewind op hechtere basis te vestigen en de Franschen door nieuwe instellingen van den smaak der revoluties te genezen. Hij denkt dus aan een evolutie in aristocratischen zin, aan een Chambre des Pairs bijvoorbeeld. Dat belet hem niet, om zonder dat hij zich dat bepaald bewust is, van zijn liefde voor de gelijkheid te doen blijken door de rol van verdediger der individueele rechten en van vertegenwoordiger van het Fransche volk op zich te nemen. Laat ons herinneren aan de portretten, die tijdens het tête-à-tête van Smorgoni tot Parijs werden geschetst: die van Murat, Fouché, Fontanes, deze laatste met een brandmerk geteekend, enz. Daar is ook het ophalen door Napoleon van sommige drama's uit zijn verleden als consul zooals de moord op den hertog van Enghien; daar zijn zeer onverwachte inlichtingen over de agenten van de Bourbons onder het hoogste regeeringspersoneel, b.v. over den ex-derden consul Lebrun, in wien Napoleon waardeert het samengaan van zijn rol en zijn gevoelens met volledige onbaatzuchtigheid; daar is zijn eindoordeel over andere vorsten: over den Koning van Pruisen „een sergeant-instructeur, een dier”, over den Tsaar, waarvan Napoleon „l'exquise fourberie” (het woord is van Albert Sorel) heeft aangevoeld. Intusschen zij, en passant, aangeeekend, dat volgens Napoleon de ontevredenheid van den Tsaar te zijnen opzichte gedeeltelijk haar oorsprong vond in de annexatie van Holland door Frankrijk, daar die operatie Rusland belette, de hulp der bankiers van Amsterdam ten behoeve van zijn zwaar belaste schatkist in te roepen.

Er valt voor den historicus niet minder te oogsten uit de gesprekken, die Napoleon met Caulaincourt over de buitenlandsche politiek heeft gehouden. Rusland bevindt zich natuurlijk op het eerste plan van hun samenspraken. Napoleon heeft slechts minachting voor de domheid van de Russische chefs, „mensen, die niet wisten te vechten”, voor Koetoesoff en voor Alexander, „die zich een slecht generaal liet opdringen”; voor de militaire administratie van de Russen, corrupt als altijd, die den Tsaar soldij liet betalen voor 600.000 man, terwijl het werkelijk effectief 100.000 man bedroeg, wat Caulaincourt in deze woorden uitdrukt: „de chefs en de commissarissen staken een kwart van het leger in hun zak”. Daarentegen is Napoleon, evenals te Eylau, zeer getroffen door het stoïcisme van den Russischen soldaat, hem, dien Dragomiroff later „het heilig grijs redeloos dier” zal noemen. Hantou citeert ons in een noot, van de archieven van

Caulaincourt afkomstig, een proclamatie van Koetoesoff, van den 31en October 1812, aan zijn soldaten, die wel een van de merkwaardigste documenten is over de even primitieve als mystieke mentaliteit van de Russische troepen en hun generalissimus. Anderzijds vernemen wij, dat de consul-generaal van Frankrijk te Moskou, de Lesseps, en Caulaincourt even goed, dat wil in 't kort zeggen: de twee Franschen, die over de binnenlandsche aangelegenheden van Rusland het best waren ingelicht, vierkant afkeuren en hun best doen om door Napoleon te doen verwerpen het door de Duitschers gedaan aanbod, om de lijfeigenen tegen hun meesters op te zetten, onder het voorwendsel, dat dit een revolutionnaire maatregel zou zijn „in strijd met de beginselen” van Napoleon, beginselen, die „het herstel van den socialen vrede” in Europa ten doel hadden, alsof het juiste woord niet door Carnot in het jaar II was gezegd: „de oorlog is een staat van geweld; men moet hem met geweld voeren”. Wat zou het lot van het Russisch rijk zijn geweest, als Napoleon toen niet zoo voorzichtig in de keuze zijner midelen was geweest? En heeft Mejowski geen gelijk met te zeggen, dat 1812 de ineenstorting van 1917 met een eeuw zou hebben vroegd? Natuurlijk heeft Napoleon zich in het tête-à-tête van Smorgoni naar Parijs met Caulaincourt uitgesproken over de Spaansche zaken. Hij herhaalde tegenover hem, dat de heele fout lag bij Talleyrand. Hij heeft hem niets gezegd, wat het zeer mooie werk van André Fugier „Napoléon et l'Espagne” achterna zou kunnen verzwakken. Maar hij heeft de actie van de Engelschen op het Iberische Schiereiland beschouwd met een wijsgeerige berusting, die zijn verwaarloozing van dit oorlogsterrein verklaarbaar maakt. „Als er 30.000 Engelschen in België of in de streek van het Pas de Calais ontscheepten..... zouden zij ons heel wat meer kwaad berokkenen dan door ons te noodzaken een leger in Spanje te hebben”. Anderzijds komt een woord van Napoleon den bundel bewijzen versterken, waaraan zijn Correspondance zoo rijk is en waarvan een groot aantal historici hardnekkig onkundig willen blijven, ten gunste van dit feit, dat de Keizer sedert Trafalgar nooit afstand heeft gedaan van den strijd op zee: „Engeland weet wel, dat ik van den vrede gebruik zal maken om een marine te hebben”. In werkelijkheid werd aan dat denkbeeld streng vastgehouden en in de verschillende havens van scheepsbouw gewerkt aan den bouw van een geheele vloot, die niets van de navigatie en van manoeuvres had geleerd, omdat de Britsche blokkade haar belette die havens te verlaten, maar

die prachtige elementen bevatte voor een revanche en voor de verovering van de vrijheid ter zee. In 1814 zou die heele vloot, die absoluut nieuwe vloot, met één pennestreek door de onbekwaamheid van den graaf van Artois en door de onverschilligheid van Talleyrand volgens de bepalingen van de overeenkomst van 23 April aan Engeland en de Geallieerden worden uitgeleverd. Tenslotte is deel III van Caulaincourt voor de laatste periode, die van den val van het Keizerrijk, op heel veel punten van beslissende beteekenis. Men krijgt aan de hand van zijn uiteenzettingen, een kijk op de verantwoordelijkheid van Napoleon bij het mislukken van de onderhandelingen met de Geallieerden in den loop van de campagne van Frankrijk in 1814: flaters ten opzichte van de mentaliteit van Metternich en van den Keizer van Oostenrijk, flaters ten opzichte van Engeland; de lust tot misplaatste geheimzinnigheid, het verzwijgen van dingen; geheimzinnige onderhandelingen buiten weten van zijn officieel gemachtigde om; duidelijke blijken van zijn tegenzin voor een onmiddellijke vredelievende oplossing den 21en Februari; den 23en tegenover de Saint-Aignan; en den 24en Maart zelfs te Saint-Didier. Men leert er de mentaliteit van de Parijzenaars bij der intocht van de vreemde legers in de hoofdstad door kennen, een mentaliteit, die veel ingewikkelder is dan Houssaye schetste en welk een aanmoediging dat inhield voor de Geallieerden. Andere mededeelingen van Caulaincourt, die men niet verwacht had, werken op de verbeelding: Caulaincourt stelt den Tsaar als opvolger van Napoleon op der troon van keizer der Franschen een van de groothertogen, broeders van Alexander voor, een kozak, zouden de Franschen van dien tijd gezegd hebben! Ziet men den zenuwzieke, die Groothertog Constantijn was, Frankrijk regeeren, of den zeer dommen Nicolaas I? Niet minder onverwacht is het certificaat van huwelijksliefde, door Caulaincourt in het jaar 1814 ten gunste van Marie Louise opgesteld: men verwondert er zich over, dat hij het later niet uit den tekst van zijn Mémoires heeft geschrapt, omdat hij het is, die in de maand April 1815 er zich mee belastte, aan Napoleon het zoo spoedig verkregen volledige succes te melden, dat Neipperg, naar wien haar nieuwe voorkeur uitging, behaalde bij de sentimenteete Duitsche. Daarentegen maken de bijzonderheden over de scènes van zijn maarschalken, teneinde hem te noodzaken afstand te doen, en het relaas van zijn poging tot zelfmoord te Fontainebleau, zonder dat de stijl ook maar eenigszins gezocht is, den meest tragischen indruk.

De beroemde zangers Jo Vincent en Anthon van der Horst.

IV.

Behalve vaststaande feiten, die door de publicatie van Hanoteau voortaan voor de geschiedenis verworven goed zijn geworden, doen de Mémoires van Caulaincourt het oog vallen op kwesties, die zij veeleer verduisteren dan oplossen.

Wij bepalen ons hier tot een viertal: het geval van Polen, minister van Buitenlandsche Zaken van 1811 tot 1813, en vooral dat van de diensten door Caulaincourt aan den Keizer en aan het Keizerrijk bewezen.

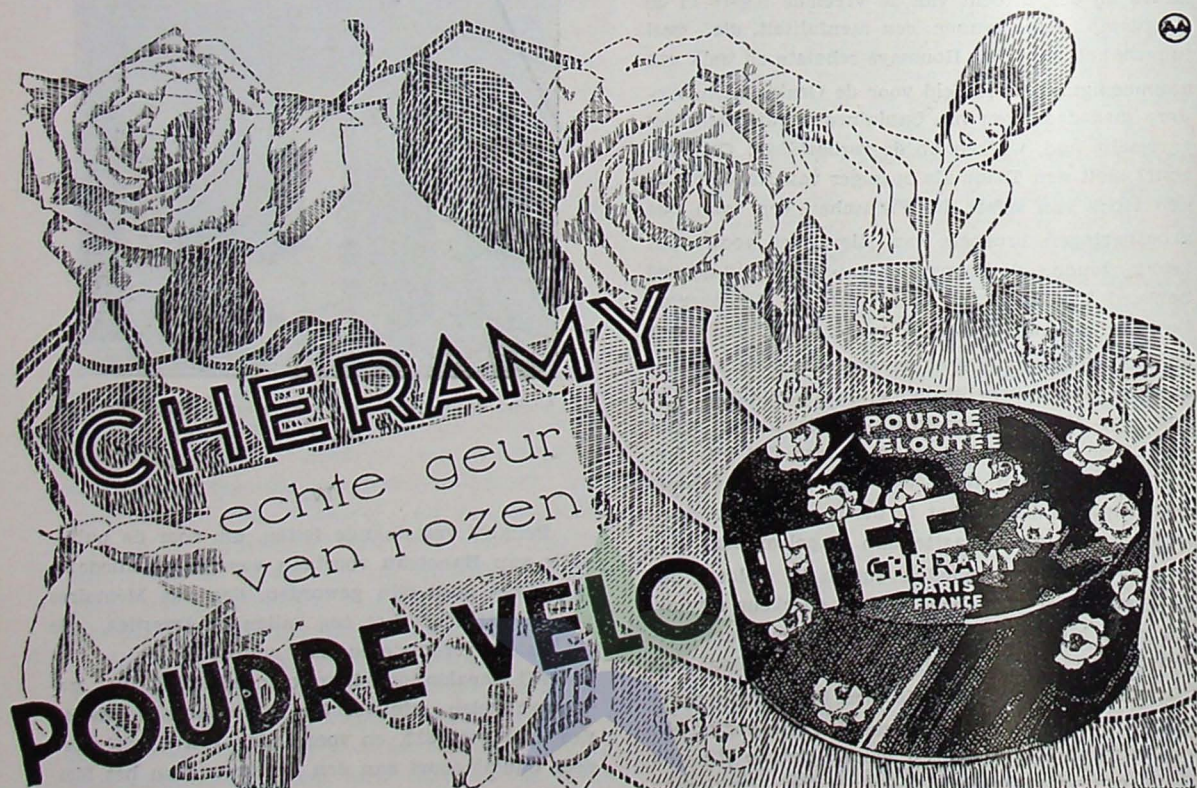
(Wordt vervolgd).

Het Rijk Der Vrouw.

Gezelligheid in Huis

Zou men ons plotseling vragen, wat gezelligheid eigenlijk is, dan zouden we er waarschijnlijk slechts een onbevredigend antwoord op weten te geven. Inderdaad is het begrip „gezelligheid” niet met een paar woorden te omschrijven. Wat de gezelligheid in huis betreft, zouden we kunnen zeggen, dat daar van alleen de echte huisvrouw het geheim bezit. Want huiselijke gezelligheid heeft weinig of niets te maken met de kostbaarheid van meubelen of stoffeering. Een rijk gemeubileerde woning kan niettemin ijselijk ongezellig zijn, anderzijds zal ook de aardigste kamer kil aandoen, als de stemming van de huisgenooten te wenschen overlaat. De ware gezelligheid ontstaat eerst door een harmonieus afgestemd geheel van personen en intérieur. De aankleding van de huiskamer moet door vorm en kleur

van stoffeering en meubilair, een sfeer van rust en behagelijkheid scheppen. De aanwezigheid van vriendelijke vroolijke en toch niet onrustige tinten in de huiskamer, weet de vrouw van tegenwoordig wel naar waarde te schatten. Zon en licht en kleuren zijn van grooten invloed op onze stemming, het maakt ons opgewekter en doet ons gemakkelijker heenstappen over de talloze kleine verdrietelijkheden van het dagelijksch leven. Wat kunnen een eenvoudige pul met een bos bloemen op tafel, een ets aan den wand en wat knusse kussens op den divan wonderen doen en getuigen van den smaak van de huisvrouw. In onzen tijd wordt het haar in dit opzicht trouwens wel gemakkelijk gemaakt. De moderne kunstnijverheid verstaat de kunst, de meest gewone gebruiksvoorwerpen door vorm en kleur tot

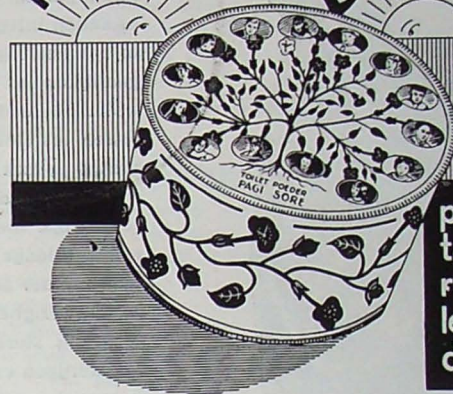

iets artistieks te maken. Ook de textielabrikanten zij niet achtergebleven. Het tafellinnen, met de randen of ruiten in mooie, warne tinte, staat toch wel heel wat gezelliger en vriendelijker dan het correcte, maar ietwat koele witte tafellaken van vroeger. Natuurlijk, als we zoiets koopen, denken we er wel aan, dat het gegarandeerd kleurecht moet zijn. Want het zal evenals het witte tafellinnen, regelmatig in de wasch moeten en dan zou het een groote teleurstelling worden, als de kleuren uitloopen. Die fleurige tafellakens garneeren zich zelf en men kan dan ook zeer goed met een effenkleurig — bijv. wit of crème — servies volstaan. In dit jaargetijde van vruchten overvloed is ook een schaatje met fruit op tafel altijd een leuk gezicht. Deze garnering doet niet evengoed als bloemen en het voordeel is nog, dat de huisgenooten het kunnen opeuzelen. Maar waar vruchten worden gegeten, worden allicht ook vlekken gemaakt, die dan weer een ergenis voor moeder zijn. Vruchtenvlekken zijn namelijk zeer lastig uit linnen te verwijderen en het wordt nog moeilijker, naargelang ze er langer in zitten. Daarom is het zaak, in dergelijke gevallen zoo vlug mogelijk te handelen, en het verwijderen van de vlekken niet aan de wasscherij over te laten. Het beste is, dat men dadelijk een diep bord of een kom met schoon, koud water gevuld, tusschen tafelblad en tafellaken schuift, zoodat de vlek juist boven het water komt te zitten. Nu drukt men de vlek in het water en het de plek zoolang, tot alle kleurstof van de vrucht uit het laken verdwenen is. Deze bewerking kan men zoo noodig nog enkele malen herhalen. Hoofdzaak is, dat men vruchtenvlekken niet met zeepsop tracht te verwijderen, daar dit niet alleen geen zin heeft, maar ook de vlek nog onoogelijker maakt. Na tafel kan men dan het laken nog een extra beurt geven.

Een feit is — iedere huisvrouw zal dit bevestigen — dat het tafellaken gewoonlijk vlugger versleten is, dan de bijpassende vingerdoekjes of servetten. Als het tafellaken al lang is afgedankt, zit men dan nog met een stelletje vingerdoekjes, die eigenlijk nergens meer bij passen. Het verdient dan ook de voorkeur, geen vingerdoekjes of servetten te koopen, waarop hetzelfde patroontje voorkomt als op het tafellaken. De gewone, witte vingerdoekjes

Kaloe pake setiap hari

BEDAK dan MINJAK RAMBOET PAGI SORE

**paras moeka
tambah tjantik,
ramboet djadi
lemes pandjang
den gemoek.**

Distributeurs: TOKO „POPULAIR“ Pasar Baroe 93 Batavia-C.

zijn veel practischer en misstaan volstrekt niet bij een kleurig tafellaken. Heeft men niettemin de gedekte tafel toch graag in één toon, dan kan men voor de witte servetjes gekleurde servettaschjes maken. Dergelijke taschjes zijn zeer gemakkelijk te maken en men kan daarvoor gekleurde breikatoen of effen gekleurde stof nemen. Men knipt eenvoudig een lapje van 17 cM breed en 18 cM hoog (2 X 7 cM voor de hoogte en 4 cM voor den overslag) en rekent dan nog 1 cM rondom voor de zoompjes. Wil men er wat meer werk aan besteden, dan is het ook wel leuk, de servettaschjes van gekleurde breikatoen in stokjes of vasten te haken. Men kiest de kleuren van de breikatoen van in harmonie met den rand of patroon van het tafellaken. Ook de servettaschjes moeten natuurlijk kleur- en waschecht zijn!

Smétteloos tafellinnen te hebben, is de trots van elke huisvrouw. Het is niet prettig, tot de ontdekking te moeten komen, dat het eenigszins is vergeefd, als men het uit de linnenkast haalt en het den moolen, diepewitten glans heeft verloren. De oorzaken daarvan kunnen verschillend zijn, maar meestal draagt toch wel het water de schuld, waarin het linnen werd gewasschen en..... het onvoldoende spoelen. Hoe grootter het kalkgehalte

MODE VAN DEN DAG.— Zwartfluweelen japon met witte mouwen, waarop een rijke kralengarneering, die aan het opstaande kraagje, herhaald is. Om de toque is een vilette gedrapeerd met chenille moezen aan den achterkant. Model van Lelong.

van het waschwater is, hoe grooter ook het gevaar, dat het goed later min of meer vergeelt. Hier uitvoerig uiteen te zetten wat hiervan de oorzaak is, zou te ver voeren. Voor onze huisvrouwen is het genoeg te weten, dat een deel van de zeep zich met de kalk verbindt en zoodoende een harde, moeilijk te verwijderen substantie vormt, die zich in het weefsel vastzet. Veelvuldig spoelen is hier het geneesmiddel, en nog beter is het linnengoed uitsluitend in z.g. zacht water te wasschen. Beschikken we niet over regenwater, dat zoo goed als vrij van kalk is, dan zijn er verschillende fabrikaten in den handel, die het water zacht maken, d.w.z. de kalk die er in zit, onschadelijk voor het goed maken.

KINDEREN DIE GEEN EETLUST HEBBEN.

Wat kan het jonge moedertje zich ongerust maken, als haar kleuter niet eten wil en bij alles, wat hem wordt voorgehouden, een afwerend gebaar

maakt. Ze haast zich, den huisdokter te raadplegen, die dan in de meeste gevallen vaststelt, dat haar lieveling kerngezond is en het hem alleen maar aan de noodige eetlust ontbreekt. De dokter schrijft een drankje voor, dat den eetlust prikkelt en daarmee is dan — althans voorloopig — de reden tot bezorgdheid weggenomen.

Opmerkelijk is wel, dat kinderen uit groote gezinnen veel betere eters zijn. Ze zijn minder kieskeurig, soms bijna onverzadigbaar en ze zullen niet gauw „neen" schudden, als moeder ze iets voorzet, ze zullen integendeel vinden, dat de portie die broer of zus heeft gekregen, grooter en beter, en dus begeerlijker is. De moeder van zoo'n stelletje woelwaters behoeft haar kroost dan ook niet aan te zetten tot eten, en als de beurs smal en het kroost talrijk is, kan die eeuwigdurende eetlust zelfs haar wanhoop worden. Kinderen uit een groot gezin zijn gewoonlijk niet zoo verwend als het eenigst kind van het jonge moedertje. Er kan uit den aard der zaak minder aandacht aan ze worden besteed. Door de aanwezigheid van broertjes en zusjes is in hen de drang sterker, om zooveel mogelijk voedsel te bemachtigen en elk zorgt er wel voor, dat hij niets te kort komt. De moeder van een groot gezin ontbreekt het ook aan den tijd, om zich overdreven veel met den eetlust van haar kinderen bezig te houden en het is een heel natuurlijk verschijnsel, dat zulke kinderen er zelf op letten, dat ze hun portie krijgen. Ze worden — om het zoo eens te mogen zeggen — een tikje onverschilliger behandeld, moeder kan niet al te veel notitie van ze nemen, en daarin schuilt juist het geheim van hun gezonden eetlust.

Het jonge moedertje, met haar eenigst kindje, loopt haar kleuter te veel na met het eten. De kleine raakt in zekeren zin oververzadigd en het oogenblik zal komen, dat hij zelfs het smakelijke hapje weigert. Daarbij komt dan nog, dat kinderen, vooral als ze iets grooter worden, zeer goed opmerken, dat moeder overmatig veel aandacht aan ze besteedt en dan neiging gaan vertoonen — al is het dan misschien onbewust — om die belangstelling levendig te houden, door zoo nu en dan óók eens voedsel te weigeren, als ze wel trek hebben. Ook dit is een gewoon menselijke eigenschap en kinderen zijn nu eenmaal niet anders dan kleine mensjes. Is men er, door dokters verklaring, van overtuigd, dat het gebrek aan eetlust van den kleuter niet het gevolg van een of andere ongesteldheid is, dan zal men goed doen met eens na te gaan, of er niet veeleer sprake is van overvoeding. In dit geval kan het wenschelijk zijn, de voeding iets te

Satoe pernikahan jang beroentoeng

tjoema bisa terdjadi, bilamana itoe ketjotjokan pikiran antara soeami-istri dibikin lebih tegoe oleh satoe dedekan badan jang bagoes dari fihaknja si prampoean.

Satoe hal jang paling penting aken orang dapet dedekan badan bagoes adalah satoe boeah dadah jang bersih. Aken singkirken boeah dadah jang kendor dan kempes tjoema ada satoe obat, jang soedah sedari toedjoe taon telah dapet poedjiannja thabib-thabib dan hasilnja mana soedah diboektiken oleh pertjebahan-pertjebahan wetenschappelijk dan dalem berbagi-bagi kliniek. Tjebalah minta kitapoenja brochure, satoe boekoe jang terdiri dari 48 katja, di mana ada dimoeat banjak gambar. Ini boekoe jang berkalimat „Bagimana saja bisa dapetken boeah dadah jang bersih” aken dikirim dengan GRATIS pada sasoeatoe orang jang minta.

Dalem ini boekoe ada ditoetcerken tjara perawatan dan hasil jang soedah didapet dengan pamakaan

Mammoform

Ditangoeng tida berbahaja. Di dalem internationale tentoonstelling di Boulogne di taon 1932 Mammoform soedah di anoegrahken „tameng kehormatan dan diploma”. Pembikinan Mammoform dilakoeken di bawah penilikan dari Rechtbank-chemiker Dr. Wirth.

AESCULAP. Chem. Pharm. fabriek Berlin.

Importeur: R. BRAENDLEIN — Chemicalienhandel.

BATAVIA-CENTRUM

Kramat 41

Tel. Wl. 4964

SOERABAJA

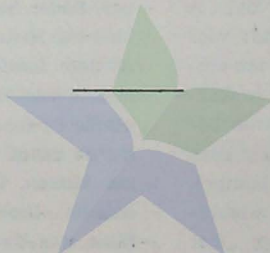
Embong Tandjoeng 28

Tel. Zuid 2505.

matigen of wat soberder te houden. Dit dient natuurlijk met overleg te gebeuren en er mag ook in deze richting niet worden overdreven.

Een ander middel, om kinderen die te weinig eten den maaltijd aantrekkelijker te maken, bestaat daarin, dat men de tafel — linnen en servies — gezellig maakt. Het is 'n bekend feit, dat kinderen daarvoor zeer gevoelig zijn. Een bordje met een dierfiguurtje er op, een servet met een leuk, kleurig tafereeltje en een tafellaken met kinderlijke versieringen er op aangebracht, zal den kleuter tot

eten aanzetten. Het zij van die kleine hulpmiddelen die door iedere moeder kunnen worden te baat genomen. Mij is bijv. een kleuter bekend die 's morgens maar geen havermout of pap wilde eten. Moeder bedacht er toen iets op. Ze kocht voor hem een bordje met een paar grappige dierfiguurtje op den bodem en fantaseerde daarbij een verhaaltje, dat ze hem vertelde. Voortaan rustte de kleuter niet voor hij de figuurtjes op den bodem van z'n bordje te zien kreeg en daardoor kreeg moeder haar zin. De pap werd vlot naar binnen gelepeld.

In het Land van de Olympische Spelen

Het „Werdenfelser Land”, de streek om Garmisch-Partenkirchen, straalt in Olympischen glans. Men werkt druk aan de voorbereidingen van het grootste feest van de Wintersport, hetwelk hier ooit werd gevierd: de IVde Olympische Winterspelen, welk van 6 tot 16 Februari 1936 zullen duren. Weldra zal in straten en hoekjes van Garmisch-Partenkirchen een gezellige drukte heerschen. Alle talen der aarde zullen hier weerklinken..... Heden willen wij eens een kijkje gaan nemen in de geweldige arena der Olympische Winterspelen, welke wordt gevormd door het massief van de Zugspitze, den Wank, den Waxenstein, den Wetterstein en het Werdenfelser Dal.

Weet gij wie Vader Clausing is? Wat Anton Lang beteekent voor de Passiespelen van het nabijgelegen Oberammergau, dat beteekent de hulpvaardige, steeds goed geluimde Vader Clausing voor de „Riessersee-Club”. Terwijl hij in zijn hotel een oog in het zeil houdt en er op let, dat elke gast snel zijn „gulasch” of zijn worstjes voorgezet krijgt, zijn zijn gedachten bij de Waxenstein-bocht van de bobbaan. Of er vlijtig wordt gewerkt aan de restauratie van de baan? Of er goed voor de bob-sleeën wordt gezorgd? Hij heeft ook zijn zorgen als president van de „Deutschen Eishockey-Meisterclub” — maar Vader Clausing laat er zich niet dáár van streek brengen. Hij bekommert zich om alles; hij zorgt voor een plaatsje voor de Canadeezen in de hoekkamer, voor het ceremonieel van de prijsverdeling na een bob-wedstrijd, voor een plaatsvervanger, voor geld, wanneer de kas van zijn club financieele hulp noodig heeft. Men weet, dat er wat aan de hand is wanneer men hem in zijn hemelblauw-jasje met hēt insigne van de Riessersee-Club, met den band der sport-functionarissen om de mouw en een sneeuw witte pet op in zijn slee ziet stappen!

Auto-renner, bob-stuurman, skilooper, deskundige voor het vreemdelingenverkeer, ruitier, hotelhouder en tevens ook wereldkampioen — dat is Hans Kilian. Een toovenaar! Want hij vindt voor een oud-stamgast of voor een sportsman, die ten einde raad is, nog steeds een plaatsje, wanneer te Garmisch-Partenkirchen ook de laatste mansarde bezet is. Een uitstekend bob-rijder, die elk plekje kent van de bob-baan, welke hij heeft helpen bouwen. Hij is de man, die zonder veel training, wereldkampioen wist te worden. Nu wacht hij op het oogenblik, waarop hij de bobslee „Olympia” weer

op de baan zal kunnen brengen. Intusschen zet hij in de onderaardsche, oergezellige bar van zijn hotel zijn vrienden de door hem uitgevonden „Olympia-Cocktail” voor.

Bickel is de „ijs-architect” van Garmisch, de sport-technicus van de Riessersee-Club. Wanneer gewone stervelingen zich nog eens in hun bed omdraaien en nog een paar uur rustig verder slapen, dan is Bickel met zijn medewerkers reeds aan den arbeid op de bob-baan. Er wordt gehamerd, gegoten, geschaafd, gemeten en gevijld. Hij is de vriend van de vorst. In plaats van een horloge, draagt hij een thermometer in een zak van zijn vest..... Aan de tegenovergestelde zijde, bij de groote Olympiaschans, heeft de schans-wachter en „sneeuw-technicus” zijn arbeidsgebied. Hij moet er voor zorgen, dat de schans in orde is. Ontbreekt er wat aan, dan wordt de „schans-dokter” Luther uit Muenchen ontboden om na te kijken wat er aan de hand is. De „Olympische” springers hebben er immers recht op te Garmisch-Partenkirchen de vlugste, grootste en betrouwbaarste schans van de wereld te vinden!

„Skilooopen is een besmettelijke ziekte, waartegen geen geneesmiddel bestaat” heeft eens een bekend schrijver gezegd. Dit is juist, wanneer men het woord „ziekte” vervangt door hartstocht of liefde. Gansche gezinnen, gansche gemeenten, gansche gewesten kennen deze hartstochtelijke liefde voor de Wintersport. Dit geldt zoowel voor Thüringen, als voor de hutten op de kammen van het Reuzengebergte, voor Zwitsers en Tirolers, voor de menschen van den Feldberg in het Zwarte Woud, voor de bewoners van Berchtesgaden en, in zeer bijzondere mate, voor die van het Werdenfelser Land. Men vindt te Garmisch-Partenkirchen en in de omliggende oorden tot Mittenwald en Oberammergau, families, welker namen door de skiloopende zoons en dochters tot ver over de grenzen van het Vaderland beroemd zijn geworden, zooals Neuner, Bader, Worndle, Rupp. In het nabijgelegen gebied van Berchtesgaden is het o.a. de familie Pfner. Al deze families maken er aanspraak op, dat ten minste één harer leden deel neemt aan de Olympische Spelen. Men zal zeker ook verschillende malen de naam van eenzelfde familie in het programma vinden. Daar zijn, bijvoorbeeld, de drie Zwitsersche broeders Julen uit Zermatt. Een hunner, Elias, was Zwitsersche kampioen skilooopen van 1933. Dan komen twee von Allmen's, drie Zogg's uit Da-

„Chez Nanette”

Pasoeroeanweg 2-A

Batavia-C

Geeft grondig onderricht in knippen, costuum naaien; opleiding tot costumière, en coupeuse met diploma methode Haagsche Mode - Academie. Belast zich met 't vervaardigen van japonnen, mantels, bruidscostuums enz. Zeer billijk tarief.

Mej. **A. J. LUCAS**

vos, de zes Lantschners uit Innsbruck, de Poolsche broeders Marusarcz, de gebroeders Ruud uit Kongsberg, de wereldvermaarde Noorsche ski-springers, de gebroeders Seelos uit Seefeld — alles familienamen, welke tot de geschiedenis van de Wintersport behooren. Leden van al deze families zal men te Garmisch-Partenkirchen weervinden, wanneer aldaar Olympia's klok zal luiden.....

In het Olympia-Kunstijsstadion van Garmisch-Partenkirchen heeft Meester Vollstedt het bewind in handen. Als gewezen Duitsch kampioen in het hardrijden op de schaats weet hij hoeveel training er noodig is om op te stijgen tot de hoogste sporten van den roem. Hij is elken dag de eerste op de baan om vast te stellen hoe dik het ijs is en om zijn instructies voor de ijs-machines te geven. Hij blijft tot het laatste oogenblik in de „regie-kamer”, alwaar de vele technische inrichtingen, van den luidspreker tot het kleurige signaal voor de ijshockey-wedstrijden, worden bediend. Hij draagt een groen „ietwat verschoten „Jagerhutl”, maar spreekt echt Hamburgsch Plat-Duitsch. Het gelukkigst is hij, wanneer hij naast de namen van de bekende Duitsche hardrijders Sandtner, Sames e.a.

een paar nieuwe recordcijfers kan boeken. Dan zegt hij eenvoudig: „Het gaat goed, maar het is moeilijk de Scandinavische tijden te haïen!”

Een verdere belangrijke persoonlijkheid is de Olympia-Inspecteur Solling. Hij was vroeger een bekend Duitsch athleet. Heden is hem de lichamelijke voorbereiding der Duitsche deelnemers aan de Olympische Winterspelen toevertrouwd. Solling, die uit Darmstadt stamt, is in elk Wintersportgebied van Noorwegen tot Zwitserland een gaarne geziene sportgast, wegens zijn gezelligheid en wegens de buitengewone hoedanigheden, waarover hij als mentor voor de jeugdige sportslieden, beschikt. Twee mannen mogen ten slotte nog worden vermeld: „Ridder von Halt”, de ziele van het geheel, president van het Comité voor de Olympische Winterspelen, en Peter von Le Fort, de secretaris-generaal van dit Comité. Von Halt woont sedert maanden als Olympische eremijt te Garmisch-Partenkirchen, ver van zijn eigen woning te Muenchen. Slechts een gedachte bezielt hem: Hij wil te Garmisch-Partenkirchen voor zijn eigen sportkameraden, maar meer nog voor de sportslieden en de gasten uit het buitenland een ideaal Winter-Olympia doen ontstaan.

MAKAN SOEMPAH

TJERITA TIONGKOK.

Oleh Kuo Bat.-C.

Istrinja Chang Tze-nen ada satoe prampoean jang sopan santoen dan berparas tjantik. Pada satoe hari ia mendadak djadi sakit dan meninggal doenia. Waktoe ia ampir toetoe mata boeat selama-lamanja, ia berkata pada seaminja, „Kaoe soeda tentoe aken menikah lagi dan loepaken akoe. Kaoe poenja bini kadoea brangkali moraal dan badannja sanget bagoes dan boekan moestail kaoe aken lebih tjinta padanja dari pada diri akoe.”

Dengen sesenggoekan itoe soemi mendjawab, „Ai, akoe betoel tida senang ditinggalkan olehmoe. Billa kaoe betoel tega tinggalkan akoe, akoe tida nanti kawin lagi.”

„Omongan kaoe bikin akoe heran,” begitoe mendjawab sang istri. „Ampir semoea doeda pada kawin lagi, kenapa kau tida maoe?..... Ja, ja, akoe mengarti. Oetjapan jang dikaloearken zonder soempahan ada seperti plembongan sa-boen.”

„Apa kaoe maoe akoe bersoempah?” menanja Chang Tzu-neng. Istrinja tida mendjawab dan bersenjoem.

Sang soemi lantas angkat soempah dengan ini cetjapan: „Bila akoe tida pegang djandji dan menikah lagi, akoe aken djadi seperti satoe orang kebiri dan aken mati dengan tida sewadjarnja.”

„Betoel, kau tjinta akoe,” berkata sang istri.” akoe girang dan tida aken menjeser mati moeda.” Pada achirnja ini cetjapan ia rapetken matanja dan berdiam brapa menit. Tida lama ia mendoesin lagi dan teroesken omongannja, „Begitoe akoe mati, akoe poenja lajon aken berubah djadi matjem-matjem roepa jang menakoetken. Djangan soeroeh orang djaga akoe poenja mait, taro sadja dalem satce kamar kosong dan moesti lantas di masoekin peti, djangan laot sampe liwat satce hari dari itoe sa'at akoe manoetoe mata.” Sa-soedahnja pesen itoe dengan wanti-wanti, ia tarik napasnja jang pengabsan.

Chang Tzu-neng beranggepan tida baek boewat taro lajonnja iapoenja istri dalem kamar kosong zonder ada orang jang djaga, maka ia soeroeh satce boedjang prampoean toea djaga maitnja sang istri di itoe kamar djoega di mana ia manoetoe mata. Pada tengah malem itoe mait

pertama menggraeng, blakangan berdoedoe, achirnja berdiri dan djalan-djalan. Itoe boedjang djadi ketakoetan boekan maen, tapi ia masih ada njali boeat semboeniken diri di satoe podjokan dan intip itoe mait poenja perboeatan. Waktoe ia liat tampang moekanja itoe mait, boekan lagi romannja iapoenja madjikan prampoean, hanja romannja satoe setan jang menakoetken, dengan tida tahan lagi ia mendjerit. „Toeloeng, toeloeng, satoe setan berdjalan!”

Laen-laen boedjang mendengar itoe treakan lantas memboeroeh, tapi itoe mait soedah balik dan tidoer lagi di randjang dengan toetoe pin sendiri iapoenja badan.

Itoe boedjang lantas tjeritaken apa jang soedah kedjadian pada madjikan lakinja. Ini soemi lantas kasi prentah boeat masoekin itoe mait dalem peti. Waktoe aken di masoekin dalem peti itoe mait beroman seperti waktoe masih idiep. tida beroman seperti setan lagi.

Tiga taon telah liwat, dan Chang Tzu-neng telah menikah lagi dengan satoe prampoean jang kaja. Tapi Chang Tzu-neng tida bisa dapet kesenangan dalem ini pernikahan. Samingkin lama samboekan jang keras di bawah anggota kadoenja ada djahat, hanja kernah rohnja iapoenja istri kasatce saban malem koendjoengin ia dalem kamarnja dan selaloe menanja, „Mana kau poenja soempah?”

Pada satoe malem itoe aloes dateng deketin Chang Tzu-neng poenja randjang dan dengan mendadak sekoenjoeng - koenjoeng kasil satce satce samboekan jang keras di bawah anggota badannja Chang Tzu-neng, dan berkata padanja, „Kaoe moesti mati tida brapa hari lagi, kernah kau tida pegang djandji dengan betoel.”

Sakitnja itoe samboekan tida bisa di tahan oleh Chang dan ia bertreak kesakitan. Iapoenja bini kadoea dan boedjang bangoen dengan kaget dari tidoernja dan tjoba briken perteloengan, tapi marika tida liat ada apa-apa dalem kamar. Besoknja Chang sekoedjoer badan djadi bengkak dan mateng biroe. Doe minggu telah liwat dan achirnja ia meninggal doenia dengan badannja toelang sadja dan dagingnja boesok.

Doenia Sport

PAMANDANGAN VOETBAL MINGGOEAN.

Jang menarik perhatian dari voetbalenthussiaten di week-end jang laloe jalah itoe prestatie baek sekali dari T. N. H. Diperkoeatken oleh Njoo Giok Sing dari Solo dan Sie Han Goan dari Cheribon, pakoempoelannja Ngiam Khong tida bisa dipandang sebagi satoe moesoe jang lembek.

Ini poen telah dialamken oleh S. V. B. B. jang di lapangan Petaksinkian dgedor tida koerang dari 5—2, sasoeda lebih doeloe T. N. H.-ers menjaget achterstand 0—2. Soenggoe, satoe prestatie jang sanget mamoewasken.

Dalem marika poenja keada'an jang sekarang. T. N. H.-ers masih bisa bikin kaloet kans dari leaders 1e klasse boeat reboet kampioenschap V. B. O. Kita anggep boekannja moestail jang itoe leaders aken bisa kesandoeng pada ini 1e-klassers baroe, jang sekarang manempati kadoedoekan katiga dalem competitieranglijst.

Maka itoe, tida heran djikaloe pertandingan jang aken dilakoeken tanggal 19 i.b., jaitoe antara U. M. S. den T. N. H. ada menarik perhatian dan sdari djaoeh-djaoeh soeda mendjadi bahan pembijtjara'an. Lapangan Petaksinkian tentoe aken djadi padet lagi sama panonton.

Kaloe U. M. S. telen kekalahan dari ini pertandingan, maka iapoenja kans aken bisa reboet kampioenschap V. B. O. nistjaja aken djadi terganggu. Ini kampioenschap sekarang soeda berbajang di depan mata, maka itoe rasanja U. M. S.-ers aken ngepiah, sedeng di laen fihak T. N. H.-ers pasti tida aken paserahken dengan gampang itoe kadoea punten jang dihadiaken. Ergo, orang djadi aken sak-siken satoe pertandingan jang spannend!

Laen rivaal boeat kampioenschap, S. V. J. A. di week-end jang laloe telah gedor B. V. C. dengan 8—1. Njata, ini seizoen koening-item ada melempep' sekali. Ampat punt marika baroe bisa reboet dari 9 pertandingan, satoe resultaat jang tida bisa dibalang ada menggoembirahken. Kaloe lebih djaoeh orang perhatikan, bahoea Vios telah appelleer atas poetoesan Protestcommissie, jang telah robah itoe uitslag Vios — U. M. S. dari 2—2 mendjadi 2—3, hingga ini uitslag djadinja, masih belon tentoe, maka ada alesan aken supporters B. V. C. menahan napas. Kaloe B. V. C.-ers tida lekas perbaiki diri, maka niemedi degradatie masih teroes mangantjem.

Konrad Frey, satoe djago turn Duitsch.

Dalem golongan 2e klasse A, Sparta telah perbaiki diri. Di week-end jang laloe marika telah antjoerken Assihaam 2 dengan 8—1.

U. M. S. 3 telah mendjadi tetamoetamoenja Oliveo 3 di lapangan Dierentuin dan telah tjoekeerin itoe djoeroekoentji dari marika poenja afdeeling dengan 0—2. Satoe prestatie jang mamoewasken!

Dalem golongan B, Assihaam telah garoek ka-

BALAPAN KOEDA DI HOLLAND SELATAN.

menangan 0—2 dari T. N. H.-reserves. Dengan ini kasoedahan Assihaamers moesti merasa poewas. Itoe sedikitnja berarti satoe kadoedoekan di bagian tengah dari ranglijst.

Leaders dari ini afdeeling, U. M. S. 2 telah

menjatet satoe kamenangan tipis dari Oliveo-reserves (1—2), tapi satoe kamenangan berarti doea punt dan begitoelah puntenaantal dari broe-poetih poenja 2nd team bertambah lagi doea.

Competitiestand:

	1e klasse:		2e klasse A:		2e klasse B:	
U. M. S.	9	8 — 1 16 26- 8	Sparta 1	11 6 5 — 17 35-16	U.M.S. 2	7 6 1 — 13 21- 7
S.V.J.A.	9	5 3 1 13 31-12	S.V.B.B. 2	8 6 1 1 13 19- 7	S.V.J.A. 2	8 6 1 1 13 28-10
T. N. H.	9	3 4 2 10 20-19	V.V.M. 1	8 5 1 2 11 24-12	T.N.H. 2	8 5 — 3 10 19-16
S. V. B. B.	9	3 3 3 9 10-13	U.M.S. 3	10 4 2 4 10 26-22	Assihaam 1	8 3 — 5 6 12-17
Oliveo	9	4 — 5 8 17-27	B.V.V. 1	10 3 2 5 8 22-29	Oliveo 2	7 2 — 5 4 14-15
Hercules	8	2 3 3 7 13-12	Hercules 2	7 3 — 4 6 15-14	Vios 2	6 2 — 4 4 11-18
B. V. C.	9	2 — 7 4 11-25	Assihaam 2	9 2 2 5 4 21-35	B.V.C. 2	6 — — 6 0 3-24
Vios	8	1 1 6 3 13-25	Oliveo 3	9 — 1 8 1 10-37		
			Assihaam 2 potong 2 punt.			

Film

FILM HIKAJAT.

Sekarang orang bikin poela banjak films jang berhikajat. Orang telah bikin film pangidoepannya banjak staatsman, kunstenaar dan prampoean prampoean tjantik jang termashoer. Tapi sampe sabegitoe djaoeh adalah ini orang-orang termashoer jang mangasih lantaran maka orang telah bikin film dari tjerita tjerita jang kedjadian di djeman doeloe. Ada djarang sekali jang satoe film, apalagi satoe filmoperette, begitoe dibikin meloeloe lantaran menariknja keadaan di itoe djeman sendiri. W. S. van Dyke, itoe regisseur jang djadi termashoer lantaran iapoenja expeditiefilms besar, „White Shadows”, „Trader Horn” dan „Eskimo” dan itoe film „Satoe Balian dengan Amor”, di mana

ia telah oendjoek bahoewa ia poen bisa atoe tjerita tjerita goembira, telah atoe itoe film „Naughty Marieta”.

„Naughty Marieta”, jang banjak kalih dijmaenken atas tooneel, ada satoe tjerita jang kedjadian di New Orleans dan orang orang jang toeroet ambil bagian dalem itoe lelakon adalah orang orang Fransch. New Orleans toch asalnja ada satoe kota Fransch. Kita kenal Amerika jang sekarang ini dari boekoe boekoe, soerat soerat kabar dan radio, toeroetama dari film. Tapi kita tida banjak taoe, bagaimana Amerika telah tertjipta, bagaimana dalem itoe sedikit abad sadari „diketemoeken” isi besoea de-

ngen pelahan telah mendjadi Amerika Serikat jang terdiri dari itoe sakesan dicembelah staat. Malah sasceda tersiamnja itoe kabaran bahoewa Columbus telah ketemoeken satoe benoea baroe jang dinamaken „Amerika”, menoeoet namanja ia poenja kapal „Amerigo Vespucci”, di Europa orang tida insaf artinja Amerika toet kemadjoean prikamanoesia'an. Orang sekali kali tida daret ingetan boeat koloniseer itoe daerah jang baroe di ketemoeken, hanja orang tjoba oesahaken sadja itoe. Saratoes taon kamcedian baroe Amerika Oetara mendjadi bahan perhatian dari semoea negri Europa Nederland, Denemarken, Zweden, Spanje, Portugal, Frankrijk Engeland, semoeanja manoeplek perhatian pada ini benoea jang samingkin loewas ka seblah Barat. Frankrijk ambil bebrapa bilangan dari jang sekarang telah mendjadi Canada dan seblah Selatan dari Amerika Serikat jang sekarang. Bilangan pantei di seblah Timoer tinggal tetep berada dalem tangan Inggr's sasoesdah kota Nieuw Amsterdam jang dalem taon 1664 didjiken oleh „quakers” Blanda dirobah mendjadi New York. Itoe waktoe moelallan pergoeletan antara Frankrijk dan Engeland toet Amerika Oetara, pergoeletan mana telah sampe di poentjaknja dengan terbitnja itoe paperangan di taon 1754—1763. Kasoesdahnja adalah dalem taon 1776 pendoedoek pendoedoek itoe benoea sendiri telah menjataken marika poenja kamerdjika'an dengan satoe daerah jang terdiri dari 13 staat. Dalem taon 1887 grondwet telah dimahloemken.

Di djamanja itoe kedjadian kedjadian, jang diloeikisen dalem „Naughty Marieta”, jaitoe sedikit waktoe di moeka 1750, orang

LUPE VELES, itoe filmstar Mexicaan, koetika sampe di Parijs.

Fransch, terdiri dari trappers, soedagar, soldadoe, penggawe, avonturiers dan kolonist, ada mendoedoeki Quebec dan Montreal, seblah Selatan barat dari Louisiane. Dari itoe koloniekolonie marika telah angsek tempat-tempat kadiamannja orang Inggris. Itoe film membri

satoe iokisan dari kota Louisiana jang dalem taon 1863 baroe didoedoeki oleh orang Fransch dan dikasi nama begitoe menoe-roet namanja Lodewijk XIV. Tempat tinggal paling besar dari orang orang Fransch jang di dijukan dalem taon 1718 telah di namaken menoe-roet itoe kota

Fransch Orleans, jaitoe New Orleans. Tapi, seperti djoega itoe antero daerah Fransch jang taroe, poen Louisiana dan teroetama iboe-kotanja ada kakoerangan orang: lelaki koerangan prampoean lebihan lagi. Sebab ini kolonisten jang gagah, jang doep dari pemboeroesan, penangkapan ikan dan perdagangan, mae kawin dan negri Fransch poen ada mempoenjai kapentingan dalem itoe hal bertambahnja perdoedoek, maka badan-badan officieel di Frankrijk antitil poesoesan aken kirim orang orang prampoean dari iboe-negri. Perdandjian satoe-satoenja ada lah: itoe prampoean prampoean mcesti berdandji aken, begitoe sampe di itoe kolonije, lantas menikah dengan orang orang lelaki jang tinggal di sitoe.

Ini telah manimboelken kasoe-keran kasoe-keran baroe: tentoe sekali kolonisten jang berparas tida bagoes ada „harepan” aken tida dapet istri, sedeng itoe orang orang prampoean jang datang ka itoe djadjahan lebi soeka sama lelaki lelaki jang moeda, tjakep dan kocat. Maka itoe telah diadaken itoe tjara jang „practisch” aken kawinin itoe prampoean-prampoean dan lelaki lelaki sabelonnja marika tertemoe moeka satoe sama laen! Sabelon itoe orang orang prampoean berangkat dari Frankrijk, sasoeatoe orang antaranja soeda dapetken soemi menoe-roet satoe ondeian. Sasoeatoe kolonist jang mae beristri telah kirim sapa-sapa saroeng tangan, jang ditoe-liskan dengan namanja, ka Frankrijk. Ini saroeng tangan dibagi-bagi antara itoe orang orang prampoean jang mae kawin dan jang marika simpen baek baek. Kaloe itoe kapal, jang mengangkoet itoe orang orang prampoean, sampe di New Orleans, itoe orang orang prampoean hanja haroes oendjoek saroeng tangan terseboet, hingga itoe kolonisten kenalin jang mana aken djadi istrinja. Dengan begitoe, itoe orang orang lelaki dan prampoean troesa tjape hati lagi aken pilih-mamilih.

Van Dyke poen ingin loekiskan ini tjara ondeian dalem film, tapi ada soesah dan lagian kalliatannja tida bisa dipertjaja.

ANNABELLE, itoe actrice film jang termashoer, dalem „Variete”.

Roepa-roepa

PANORAMA

HARGA ABONNEMENT
Boeat Indonesia 3 boelan ... f 2.50
Loear Indonesia 3 boelan ... f 4.—

TARIEF ADVERTENTIE:
Dikirim atas perminta'an.
Bureaux: Stadhuisplein 41
Tel. Nos. Bt. 1092 en 1739

BAKAL RAME.

Jang aiamken katjilaka'an kapal: Di sini sepih amat.....
Kawannja: Sakentar lagi tentoe rame!

TANDANJA.

Bengkoeng: Slamet, sobat!
Akoeliat, kae soeda beli auto jang kae inginken!

DIA ANGGEP SOENGGOEAN.

Njonja roemah: He, soedah doea toelan kae tida taoe bajar sewah kamar!

Panjewah: Kapan kae bilang, akoe moesti bikin seperti berada dalem roemah sendiri.....

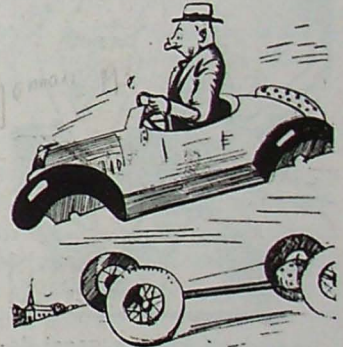
GOENAKEN KANS.

— Wah! Akoe kliwat poenja pengloepa'an.

— Hajo 'dah lekasan kasi akoe pindjem gouwtoen!

WAH.

Si Totol: Wah! Memang goea taoe, rem goea kliwat baek!...

SI LINGLUNG.

Linglung: He, agent, di mana sih tempat pembrentian mobiel?

Agent politie: Mae apa tanja, apa kae ada poenja auto?

Linglung: Ada. Akoe taro itoe di tempat pembrentian mobiel dan sekarang akoe tida taoe lagi di mana letaknja.....

PINTER.

Begal: Mana kae poenja aerlodji?
 Likjat: Tida bawa, tapi kaloe kae mae taoe djam brapa, tanja sadja pada agent politie jang lagi mendatengin.....

PERTANJA'AN JANG TIDA PERLOE.

Molly: Kenapa, apa papa toelak kae poenja lamaran?

BETOEL DJOEGA.

Istri: Loe apa apa'an poelan pagi begini?
 Soemi: Kapan loe pesen djanngan poelang malem malem..

PANTES.

— Ia mati koetika gagal dalem pakerdja'annja.
 — Masa? Apa sih pakerdja'annja?
 — Djalan di atas kawat!

MAOE PREE.

Dokter: Kae tida sakit apa-apa, tjoema sakit males.
 Kongtjeng: Kaloe dalem bahasa Lalynsch, apa diseboetnja, soepaja ake bisa kasi taoe pada ake poenja toean sep.....

DALEM SAKOLA'AN.

Goeroe: Apa namanja saorang lelaki jang ditinggal mati oleh istrinja?
 Moerid: Doeda.
 Goeroe: Kaloe ia menikah lagi?
 Moerid: Saorang jang pinter-kablinger!

'NENG EMI

Oleh: L. D. K.-Soekaboemi.

11

„Djangan, djangan, biarken ia toeroet itoe prampoean, bapa... Ia lagi dilipoetin oleh pikiran gelap, ia sedeng di bawah kakoeasahannja Iblis! Ia ada saja poenja soeami, saja taoe iapoenja hati jang baek. Biarlah ia ikoet itoe prampoean, ia nanti aken menjesel kapan iapoenja pikiran soeda djerih, ia aken balik kembali, bapa...”

Demikianlah ada oetjapan Siti, waktoe menjegah bapanja maoe boenoh Soekanda.

JANG SOEDAH DIMOEAT:

Doea minggoe Soekanda pergi, Siti sering menerima soerat dari soewaminja, tapi saliwatnja dari itoe Siti telah dibikin kalelep pikirannja dalem pengrasahan tjemboeroean, sebab itoe orang moeda tida soeka me-noelis-noelis soerat lagi kapadanja.

Siti jang koeatir kaloe ajahnja dikasi taoe perkara aken mendjadi tida beres, sebab bapa Sarip adatnja ada berangasan.

Tapi lambat laoen toch Siti moesti menjataken ia poenja rasiah, hal mana telah membikin itoe orang toea seselken jang anaknja tida mengasih taoe siang-siang.

Bapa Sarip dianter oleh doea moeridnja laloe koendjoengin roemahnja Soekardjo, jaitoe soedaranja Soekanda di Bandoeng. Dari siapa Bapa Sarip mendapat

taoe kaloe Soekanda katanja soeda 1 boelan poelang ka kampoengnja.

Dengen doea moeridnja bapa Sarip jang bertjoeriga laloe bikin panjilidikan dan didapetken kabar, kaloe Soekanda itoe bisa djadi ada tinggal di roemahnja satoe prampoean latjoer jang terkenal, jaitoe 'neng Emi.

Ka roemah siapa, bapa Sarip dengen Manta dan Koerdi telah tjari taoe, tapi kabetoelan 'neng Emi tida ada di roemahnja. Tjoema ada satoe boedjang prampoeannja jang mengasih katerangan bahoea madjikanja tida maoe trima tetamoe lagi, sebab katanja maoe menikah dengen satoe pamoeda tjakep.

Dari itoe katerangan bapa Sarip beranggepan, itoe pamoeda tjakep jang dimaksoedken tentoe boekannja laen orang dari pada Soekanda.

TEROESANNJA:

Sasoedahnja kata begitoe bapa Sarip tinggal diam seperti djoega jang sedeng berpikir dalem sekali, aken kamoedian ia kata: „Bagimana kae orang poenja pikiran apa tida baek kaloe kita laekoeken pengintipan sebentar malem?”

„Ja, begitoe djoega ada lebih baek,” menjataken Manta jang merasa setoedjoe sama pikirannja itoe goeroe.

Malemnja betoel sadja bapa Sarip dengen dianter oleh doea moeridnja telah datengin roemahnja 'neng Emi, aken tetapi marika kombali moesti poelang dengen tangan kosong sebab baek Soekanda, maoepoen 'neng Emi tida ada dalem itoe roemah.

„Setan, bisa djadi marika taoe jang kita orang datang maka itoe djoega iaorang soedah pada ka-boer ka laen tempat!” menggrendeng bapa Sarip.

Manta dan Koerdi telah menghiboerken hatinja itoe goeroe jang berangasan.

Antarannya Manta telah kata: „Toeroet katera-

ngan jang akeo dapetken, 'neng Emi ada poenja roemah sendiri, jaitoe jang ia tinggalin, maka boekannja tida bisa djadi kaloe iaorang sekarang tida poelang tapi lambat laoen djoega aken tengokin roemahnja sendiri. Pada itoe waktoe kita masih belon kakeoerangan akal boekan?”

Bapa Sarip membenerken pikirannja Manta.

„Tapi sampe berapa lama kita moesti menoenggoe di sini?” menjelak Koerdi dengen koerang sabaran.

„Itoelah kita nanti liat, kaloe dalem satoe minggoe iaorang tida poelang, kae dengen bapa boleh poelang doeloe ka kampoeng, soepaja di sana orang tida mengharep-harep dari hasilnja kita poenja penjeldikan. Sementara akeo sendiri boleh tinggal mendjaga di sini, kaloe Soekanda datang tentoe akeo maoe memboedjoek dengen aloes soepaja ia maoe balik.”

„Kaloe tida maoe, bagaimana kae maoe ber-

boeat?" tanja Koerdi.

„Seret padanja abis perkara, kaloe perloe akoe kasih perkenan boeat kae labrak pada dirinja, Manta!" menjelak bapa Sarip jang mendjadi penasaran sekali kaliatannja.

Manta tjoema bersenjoem mendenger perkataannja sang goeroe.

Manta taoe adatnja sang goeroe jang berangasan, aken tetapi ia ada sanget baek hatinja. Ia bergoeroe pada bapa Sarip soedah itoeng taonan, dan selama itoe tempo ia banjak menangoeng boedinja, itoe sebab djoega ia mae korbanken temponja dengan menenggoe kedatengannja Soekanda, sekampoen dalem itoe hal ia sendiri merasa perloe boeat menengokin iapoenja anak dan istri di kampoengnja.

Adatnja Manta dan Koerdi ada berbedah djae, tapi kadoeanja ada disajang oleh bapa Sarip. Koerdi mempoenjai tabeat jang berangasan dan djoe-djoer seperti bapa Sarip, tapi sebaliknja Manta selannja mempoenjai kadjoedjoeran jang orang soengkanin, djoega ia ada mempoenjai otak jang entjer dan berpikiran pandjang. Segala apa ia berlakoe dengan tida kaboeroe napsoe, ia pikir dan pikir lagi, kaloe soedah begitoe ia baroe ambil poatoesan.

Boekannja sedikit itoe pikiran jang djernih dari Manta telah menoeloeng pada dirinja iapoenja goeroe, dari sebab itoe djoega bapa Sarip ada sajang sama dirinja.

Samentara pada Koerdi bapa Sarip sajang otaknja jang entjer dan bisa pahamken peladjaran apa jang ia toeroenken, sementara itoe djoega Koerdi ada mempoenjai kadjoedjoeran jang tida kalah sama Manta.

Bapa Sarip ada mempoenjai banjak moerid, tapi tjoema pada iaorang doea sadja jang bapa Sarip begitoe perhatikan dan toeroenken peladjarannja dengan soenggoe-soenggoe.

„Ja, kaloe perloe akoe nanti berboeat sebagimana bapa ada bilang," begitoe kamoedian Manta berkata, seperti djoega ia mae menghiboerken hatinja itoe orang toea jang djadi sanget kesel.

Tiga hari dengan tjepet telah liwat, marika belon ketemoeken Soekanda, tiap kali Manta dan Koerdi bergiliran koendjoengin roemahnja Soekanda, tapi Soekanda dan 'neng Emi tida kaliatan mata idoengnja.

Djoestroe itoe Mal jang membikin bapa Sarip bertambah kesel, ia njatakan pengrasahannja pada iapoenja doea moerid:

„Dari doeloe akoe soedah tida setoedjoe Siti menikah dengan Soekanda, aken tetapi lantaran itoe anak sendiri poenja kamaoeran dan akoe sajang padanja, maka akoe terpaksa iringken kamaoeran-

nja. Akoe soedah bisa ramalken tentang tabeatnja Soekanda, bahoea ia tida aken bisa membikin istrinja beroentoeng boeat selamanja. Ia ada saorang moeda jang mempoenjai oewang dan harta tjoe-koep, tapi sebaliknja ia tida mempoenjai pengalaman jang loewas. Lantaran itoe akoe soedah tjoba tjegah pada Siti, tapi Siti tida mae, ia soeka pada Soekanda dan ia mae menikah pada itoe orang moeda. Akoe djadi tida bisa menjegah, sekarang baroe berboekti akoe poenja doega'an doeloean atas dirinja itoe orang moeda."

Manta dan Koerdi tjoema bisa menghiboerken pada itoe djago kolot.

„Satoe kali akoe ketemoeken padanja, akoe nanti bawa ia boeat berloetoet di hadepannja akoe poenja anak. Akoe tida senang Siti dibikin sia-sia begitoe dan ia moesti teboes dengan berloetoet dan minta ampoen soepaja djangan menerbitkan akoe poenja amarah mendjadi pandjang," melandjoetken bapa Sarip dengan gergetan sekali kaliatannja.

„Ini semoea kita djangan djatohken kesalahan sama Soekanda sadja, aken tetapi teroetama pada itoe gladak 'neng Emi, sebab kaloe tida dia barangkali tida aken kedjadian seperti sekarang!" menjatakan Koerdi.

Bapa Sarip tertawa mendenger moeridnja kata begitoe.

„Itoe betoel, tapi djoega kae djangan loepaken, kaloe memang si lelakinja taoe kewadajiban ia tida aken kalelep begitoe dalem. Ia ada poenja bini dan poenja anak, tapi ia soedah loepaken kewadajiban; inilah jang orang namaken manoesia tida mempoenjai isih peroet!"

Doea hari lagi telah liwat, djoega Soekanda tida kaliatan batang idoengnja moentjoel. Tapi katerangan katerangan jang penting tentang dirinja 'neng Emi bapa Sarip telah bisa serepin di loewaran.

Ternjata 'neng Emi itoe ada satoe prampoean latjoer boekan sembarangan.

Selaennja ia ada mempoenjai paras tjantik dan ajoe, djoega ia ada mempoenjai djimat pengasih orang toeanja tatkala belon manoetoep mata.

Djoestroe dengan goenaken itoe djimat, kaloe 'neng Emi maein satoe lelaki jang mana djoega tentoe bisa didapetken.

„Kaloe begitoe tentoe Soekanda kena kematnja itoe djimat, bapa," kata Manta dengan tertawa, sebab sekarang ia tida seselken atas perboeatannja Soekanda jang kliroe oleh kerna Soekanda makanja kena dipengaroein begitoe roepa lanta-

ran itoe djimat, kapan tida tentoe Soekanda tida aken djatoh berloe toet di bawah kakinja satoe pram poetan latjoer.

Siti ada tjantik romannja dan barangkali Siti ana lebih tjantik dari 'neng Emi, teroetama Soetanda ada mempoenjai poetra jang se deng moengilnja, ia moesti inget sama istrinja jang tjantik dan anaknja jang moengil. Tapi Soekanda soedah tida maoe memperhatikan sama istri dan poetra-jang soedah bikin telantar sama anak orang; ia nja jang toenggal, itoe disebabkan goda'annja 'neng Emi atawa dengan laen perkata'an dengan djimatnja 'neng Emi makanja Soekanda mendjadi gilep pikirán.

Tapi anggepannja bapa Sarip ada laen sama moeridnja.

Ia anggep Soekanda haroes diseselen dirinja jang soedah bikin telantar sama anak orang; ia tida mengarti sekalipoen Manta kasi alesan jang berdasar bahoewa itoe kahilangan dari Soekanda ada banjak boleh djadi sebabken itoe djimat dari 'neng Emi.

Apabila pada hari jang katoedjoe sampe bapa Sarip scedah abis sabarnja menoenngoe, maka ia laloe kata pada Manta: „Besok pagi akoe berangkat poelang, harep kae soeka djaga soenggoesoenggoe Soekanda di sini. Apabila kae ketemoepadanja, kapan ia diboedjoe tida maoe menoeroet djangan pikir lagi bahcewa akoe dan Siti bisa mendjadi koerang senang, lantas seret padanja seperti saekor binatang dan bawa poelang ka kampoeng. Kaloe perloe, oepamanja ia melawan, djangan kasih hati, boenoeh padanja, kae aken dapet poedjian dari akoe!”

Manta bergidik mendenger perkata'annja sang goeroc.

Sekalipoen banjak kali ia ada mengamalken roepa-roepa pakerdja'an atas titahnja sang goeroe, tapi tida sampe bergidik kaja itoe waktoc. Ia bergidik-lantaran berangasannja bapa Sarip, ia ngeri kalce sadja bapa Sarip kaloewarken itoe titah sama orang laen oepamanja pada Koerdi, nistjaja itoe kakedjeman aken dilakoeken dengan anteng.

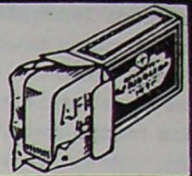
Tapi ia ada saorang sabar dan banjak lebih menang pengatahoean soewal manimbang pakerdja'an jang aken diperboeat, itoe sebab djoega soepaja membikin goeroenja senang ia kata: „Akoe menoeroet prentah, sebagaimana jang bapa inginken, tapi sebaliknja dari itoe moedah moedahan sadja tida sampe kedjadian.”

Bapa Sarip tida kata apa-apa mendenger omongannja sang moerid.

Ia merasa kesel sekaal, kesel sebab ia sampe be-

SABOEN AFRIDOL

Obat jang moestadjab oen-
toek biang kringet.

gitoc djaoeh belon djoega bisa ketemoeken Soekanda jang ditjari.

Demikianlah pada itoe hari malemnja, bapa Sarip dengan doea moerid laloe koendjoengin lagi roemahnja 'neng Emi. Ini kali Manta dapet denger soewaranja orang jang sedeng pasang omong denger goembirah di sebelah daiem.

Manta dan Koerdi tjoeri denger itoe pertjakepan di pinggir roemahnja.

Lakoenja itoe doea orang itoe waktoc seperti djoega maling. Tapi marika tida takoet satoc apa, sebab perboeatan demikian banjak kali oleh marika ada dilakoeken apabila menerima titahnja bapa Sarip.

Keada'an jang begitoc soenji itoe waktoc membikin scewaranja si lelaki jang bitjara, Manta dan Koerdi kenalin itoe ada soewaranja Soekanda.

Marika mendjadi girang sekaal.

Sigra djoega Manta soeroc Koerdi djaga di sitoc dan ia sendiri laloe samperin bapa Sarip jang berdiri sedikit djaoeh. Manta telah tjeritaken bahoewa Soekanda itoe waktoc ada di dalem itoe roemah.

Bapa Sarip jang scedah mendjadi poetoc harepan, sekarang mendjadi goembirah dan dibarengin sama kagoesaran besar.

„Akoe harep bapa bisa menahan sabar, boedjoe sama Soekanda soepaja balik dan abis perkara, tida perloe kita mentjari onar di orang poenja kampoeng,” memboedjoe Manta pada goeroenja.

„Akoe maoe bersabar kaloe ia menoeroet sama boedjoean, tapi sebaliknja dari itoe kapan ia membantah tentoc sadja akoe maoe ambil tindakan keras!” saot bapa Sarip.

„Djangan, djangan, kasihken akoe sadja ma-soek dan bapa boleh toenggoe di loewar, kaloe oepamanja ia tida maoe menoeroet sampe di itoe koetika bagimana bapa poenja maoe,” kata lagi Manta.

Bapa Sarip meroesa moefakat sama bitjaranja sang moerid, itoe sebagaimana ternjata ia telah manggoet-manggoet.

Sigra djoega Manta soedah menjamperin poela roemahnja 'neng Emi bersama sama bapa Sarip.

Roemahnja 'neng Emi ada sedikit daoeh dengan beberapa tetanganja dan dikiterin dengan kebonan, lantaran mana marika poenja perboeatan itoe tida dikatahoei oleh orang. Ketambahan itoe waktue keada'an ada begitoe soenji, remboel'n tida ada dan roemah-roemah jang berdekatan dengan 'neng Emi semoeanja soedah pada ditoetoep.

Manta telah ketok pintoe roemahnja 'neng Emi dengan pelahan.

Sebentar kamoedian pintoe diboeka dan satoe boedjang jang doeloean ia ketemoe ada kalliatan berdiri di depannja.

„Kaoe poenja madjikan sekarang soedah poelang, tjoba kaoe toeloeng sampeken jang akoe maoe ketemoe,” kata Manta.

Itoe boedjang prampoan moekanja sedikit poe tjet tatkala meliat jang berdiri di depannja ada itoe orang jang doeloean soedah pernah nerobos ka dalem roemah zonder dapet perkenan.

„Djangan bertreak kaloe kaoe tida maoe ba-

tang lehermoe poetoes!” menambahkan Manta, bareng ia telah tjaboet goloknja jang tadjem.

„Ia ada tetamoe, tida bisa terima orang laen,” kata itoe boedjang prampoan dengan gemeteran dan soewaranja terpostoes-poetoes.

„Biarin ia ada tetamoe atawa tida, bilang ada crang maoe minta ketemoe!” kata lagi Manta.

Dengen apa boleh boeat itoe boedjang prampoan telah masoek ka dalem.

Ia bertaoeken tentang Manta jang minta ketemoe dengan paksa. Itoe waktue 'neng Emi lagi senang-senang sama Soekanda.

„Koerang adjar, boekannja akoe soedah pesen tida aken terima tetamoe lagi, sebab akoe maoe menikah dengan ini orang, tapi kenapa kaoe melanggar akoe poenja titah?”

Itoe boedjang telah gerak-gerakan moeloetnja seperti djoega maoe bilang apa-apa, aken tetapi soewaranja tida bisa kaloewar.

Minister-president dari Pruisen, Herman Goering lagi adjak maen dan kasih minoem soesoe ia poenja anak singa piarahan.

HOE YONG TAN KIAM

(Samboengan Hoe Yong Kiam)

Menoeroet tjeritanja:

S I L I N G F U N G

Ditoeterken oleh:

J E K A D E

24

„Tjilaka! Itoe orang jang dikoeroeng dalem pendjara aer, telah goenaken iapoenja pookiam mengorek dinding tembok, jang ini waktoe soedah berlobang sabesar tjankir!”

Tjiang Yan djoega toeroet terkedjoet sekali koetika mendenger itoe warta, ternjata dari iapoenja paras moeka jang sigra berobah mendadakkan.

Ternjata satengah maleman itoe Djie Yan telah kalcearken tenaga boekan sedikit boeat bisa woedjoetken maksoednja, kerna maskipoen Hoe Yong Kiam soeatoe sendjata moestika jang tadjem loear biasa, toch tida bisa gampang-gampang korek petjah dinding tembok dari itoe pendjara aer jang boekan maen keras dan tegoehnja. Lantaran demikian, waktoe tjoeatja mendjadi terang, ia baroe bisa membikin lobang sabesar tjankir thee. Tapi setjara tida dinjana, itoe telah dapet diliat oleh satce siauw-niekouw, jang teroes kasih taoe pada Tjie Tjin Soe-thay, siapa merasa kaget sekali tapi tida bisa berdaja soeatoe apa, maka itoe siauw-niekouw sigra diprentah kasih taoe poela pada Tjiang Yan Soe-thay dan adjak padanja berdarini.

Tjiang Yan poen, sebagaimana kita taoe, toeroet merasa kaget, ia gojang-gojang kapalanja jang le nang dan toendoek berpikir sakoetika lamanja. Kamoedian ia kalliatan dapet pikir apa-apa, ternjata dengan iapoenja prentahan mengoempoeiken semoea niekouw dari itoe gredja, jang satelah koempoeel, laloe disceroeh toetoe itoe lobang ketjil dengan soeatce batoe besar; hal mana membikin Djie Yan di dalem jang tjepet mengatahoei, merasa geli dihatinja dan sedikit poen tida merasa keder, kerna ia pikir, kaloe soedah bisa bikin lobang terlebih besar, toch dengan goenaken sepasang tangannja jang koeat ia bisa laloehken itoe rintangan. Tapi siapa kira, Tjiang Yan poen boekan anak kemaren doeloe dan berhati boewas serta kedjem, ini niekouw sigra prentah bebrapa orangnja ambil tanah lempoeng (lembek), toetoe pin itoe ba-

toe dan lobang dari loear, sampe begitoe rapih dan rapet, hingga oepama kata tida bisa molos kendati koetoe jang paling ketjil. Sasoedah itoe, bebrapa niekouw laen diprentah ambil tahang besar jang terisi aer, toewang aer itoe dari atas ka dalem, begitoe saeroesnja, hingga pelahan dengan pelahan aer di dalem itoe pendjara bertambah penoeh dan ini, karoean sadja membikin Djie Yan tertjenggang boekan kepalang.

FATSAL XIV

Tambah lama aer di dalem itoe pendjara tambah penoeh. Djie Yan diam-diam berpikir, bahoea djika aer itoe sampe melipoeti dirinja, dengan lantasi dirinja aken kalelep mampoes.

Bingoeng betoel keadahan Djie Yan itoe waktoe, lebih lebih koetika kamoedian aer itoe soedah sampe di matanja, soekoer dalem itoe sa'at jang berbahaja ia dapet akal bagoes. Ia sodokken tangan kirinja pada itoe lobang jang ia gali, lantasi endjot sedikit badannja ka atas, berbareng dengan tangan kanan masoekkin pedangnja pada renggangan tembok di soelaha atas, sesoedah itoe, tangan kirinja memegang gagangnja itoe pedang berbareng kakinja mengindjek pada itoe lobang jang ia gali, hingga tiara begitoe ia bisa berdiri tetep dan djaoeh lagi dari moeka aer, jalah tjoema sewates paha. Tapi itoe perboeatan, kaloe boekannja kepaksa, ia tida lakoeken, oeh kerna djika kakinja terpleset atawa pedangnja terlepas, tentoe sadja ia djato poela dan boeat naek lagi, boekan ada soeatoe hal jang kawat gampang.

Samentara itoe di loear kawanannya niekouw soedah brentiken pakerdjahannja menoewang aer, oeh kerna marika merasa pasti bahoea itoe waktoe Djie Yan soedah djadi bangke, maka marika sigra pada boebar.

Di dalem Djie Yan jang tjoema menggoenaken tenaga djeridji kakinja, berdiri menahan badannja di itoe lobang jang ia korek, soedah mela-

loei koerang lebih satengah djam lamanja; ia merasa kesel sekali dan hatinja moelai menginget pada Siauw Pat, jang tida ketaoean di mana. Tapi menginget keadahan dirinja, jang laksana orang menoenggang matjan, maoe toeroen tida bisa dan naek samimawon, ia djadi tida inget poela pada hal laen lacninja. Sedeng itoe waktoe ia rasai kaki kirinja soedah kliwat tjape dan kasemoetan, hingga di depan mata kaliatan ia moesti djato dan adjalnja bakal sampe, sekoenjoeng koenjoeng di loewar terdenger soearanja Kie Siauw Pat jang ber serceh-seroeh memanggil dirinja. Berbareng dengan itoe, pintoenja itoe pendjara aer, di atas kalia tan terboeka dan sidogol moentjoel sembari melongok, hingga iapoenja kagirangan besar sekali dan harepannja timboel poela.

Kie Siauw Pat jang terkoeroeng dalem itoe pendjara di bawa tanah, moeloetnja telah bertreak-treak dengan kras, jang mana membikin saorang prampoean jang kebetoealan maoe sembahjang di itoe gredja djadi kaget, dan tjari tahoe dari mana kloearnja itoe soeara, sesoedanja mentjari taoe sedikit waktoe, ia dapet kenjatahan kloear dari satoe pintoe, jang olehnja lantasi boeka dan dengan tambang jang di oeloerken dari seblah atas Siauw Pat djadi katoeloengan.

Sesoedanja dapet pertoeoelengannja itoe prampoean moeda, Kie Siauw Pat hatoerken ia poenja trima kasi dan sekalian tanja di mana ada goeroenja.

„Akoel tida taoe, akoel kebetoealan djalan kemari boeat bikin sembahjang di dalem ini gredja dan kerna denger kau bertreak-treak maka akoel djadi bisa toeloengin pada kau.” Kie Siauw Pat bengong denger perkatahannja itoe prampoean, dan ia lantasi berkata „Akoel kemaren sama akoel poenja goeroe dateng kemari” dan seteroesnja ia tjeritakan apa jang soeda terdjadi. Itoe prampoean denger Siauw Pat poenja tjerita lantasi berkata:

„Kaoel ati-atilah, akoel maoe pergi,” itoe prampoean manggoet dan lantasi menjingkir dengan tjepet.

Soekoer itoe waktoe semoea niekouw masih berada di kamar tahanannja Djie Yan, hingga itoe prampoean bisa kaloear dengan selamat dan Siauw Pat jang tertoeoeng poen tida ada jang mendapet taoe.

Dengen bawa-bawa tambang di tangan Siauw Pat masoek teroes mentjari kamar tahanannja goeroenja, djoestroe di tangan djalan ia ketemoeken doea siauw-nikouw, jang baroe dateng dari itoe pendjara aer. Satoe antara itoe doea nona „soetji”, jang roepanja hatinja lebih tabah, koetika meliat Siauw Pat telah boeroe-boeroe menjingkirken diri; tapi jang satoenja setaoe lantaran goegoep, telah djadi kamekmekek dan tida bisa toeroet kawannja merat, maka ia lantasi ditjekal oleh si kapala dogol, jang banting ia di tanah dan antjem dengan kepelannja jang besar, hingga bahna ketakoetan itoe siauw-niekouw lantasi menangis djedjeritan-.

„Lekas bilang padakoel kaloel kaoel kapingin hi-doep!” membentak si dogol dengan gemes. „Di mana disesepnja itoe kongtjoe jang kemaren ka mari?”

„Di dalem pendjara aer, hohan,” saolet itoe siauw-niekouw dengan ketakoetan sanget.

„Apatah soedah kelelep mati?”

„Belon.”

„Hajo kaoel anter akoel ka sana!”

Begitoelah dari sitoe si dogol dianter sampe di depannja itoe pendjara termaksoed, di mana si kawanannja niskouw mesoem soedah pada boebar, maka ia lepas siauw-nikouw dan sigra hamperken pintoenja pendjara terseboet, sebagaimana di atas kita ketahoei, ia lantasi toeloengin goeroenja kaloear.

Djie Yan merajap naek dengan pakean basah semoea.

„Soenggoe djahat sekali itoe kawanannja niekouw!” kata Siauw Pat dengan roepa gergetan. „Laorang telah djebak kita dan sedikit lagi sadja djiwa kita hilang!”

„Kaoel djoega kena terdjebak?” tanja Djie Yan dengan kaget, kerna sabenernja tiada taoe itoe moerid didjebak.

Siauw Pat sigra toetoerken apa jang telah terdjadi pada dirinja, satelah mana berdoea marika sigra kaloear.

Samentara itoe, semoea niekouw dari itoe gredja, siang-siang telah diwartaken oleh itoe doea siauw-niekouw jang berpapasan dengan si dogol, bahoea bakal ada bahaja mengantjem berhoebong dengan terlepasnja itoe orang she Kie, maka bersama marika dengan tjepet menjingkir dari sitoe, hingga dalem itoe gredja lantasi djadi ko song.

Djie Yan jang seantero pakeannja basah, sigra mentjari pakean kering di dalem itoe gredja, teta pi hasilnja sia-sia, maka si dogol, jang ternjata tida dogol selamanja, njatakan pikirannja:

„Paling bener kita pergi ka dapoer, njalahken api dan keringin pakean soehoe.”

Djie Yan njatakan setoedjoe, begitoelah bersama moeridnja ia sigra menoedjoe ka dapoer; tapi ampir sakoetika itoe djoega, dari seblah loear kangeran soeara riboet-riboet jang amat rioeh, jang mana membikin Siauw Pat lantasi gosok-gosok kadoea kepelannja.

„Inilah moestinja kawanannja orang lelaki,” kata si dogol ahirnja, „jang telah dioendang dateng oleh kawanannja niekouw di sini boeat tangkep kita!”

„Kaoel djangan berlakoe sembrono,” menjaoet Djie Yan dengan tjegahannja. „Ikoet sadja akoel boeat memboektiken!”

Dari sitoe marika bertindak kaloear, di roewangan Sam Po Tian marika dapetken orang berkoempoel banjak sekali, jang satoe antaranja, saorang moeka merah, sigra lompat kaloear sambil berseroeh:

„Lie Kongtjoe, kenapa ada di sini? Dan lantaran apa itoe pakean basah seanteronja? Moestail kongtjoe jang didjeblesken ka dalem pendjara aer oleh itoe sakean niekouw bangsat?”

Lie Djie Yan merasa heran jang itoe orang kenal

dirinja, ia awasin orang itoe dengan perdata dan ia dapet kenjataan bahoea dia itoe ada Bek-kek Tio Hong Kie, hingga ia merasa sanget girang.

Ternjata itoe prampoean jang pasang hio dan telah toeloeng Siauw Pat dari dalem pendjara, boekan laen orang dari pada itoe Tjiam Kiok Hoen, jang doeloe oleh Djie Yan diteloeng dari bahaja di klenteng Yang Ong Bio; atawa ia ada toenangan dari Tio Hong Kie.

Tio Hong Kie jang beroentoeng ketemoeken toenangannya atas perteloengannya Djie Yan, sigra bersama-sama toenangan itoe berangkat poelang ka Hotjioe, di mana marika lantas lakoeken oepatjara menikah. Marika tinggal tida berapa djaceh dari Soei Sian Am. itoe saorang diri Kiok Hoen datang ka itoe gredja pasang hio, di mana setjara tida terdoea ia toeloengin Siauw Pat dan sigra balik poelan dengan terboeroe-boeroe, hingga Hong Kie jang liat lapoenja roman kasoesoeh djadi bertjeket, laloe tanja ia dan dari katera-ngannya jang pandjang lebar, Hong Kie dibikin kaget tertjampoer goesar.

„Soenggoe tida dinjana di ini tempat bisa timboel itoe matjem oeroesan mesoem!” meng-grendeng Hong Kie dengan gergetan. „Kaloe be gitoe, orang-orang lelaki jang tinggal berdekatan dengan Hotjioe, jang sering ilang entah ka mana, moestinja kena dikerem sampe tjilaka oleh itoe kaem niekouw bangsat!”

Dengen lantas Hong Kie koempoelken tetanga-tetangganya, kasi taoe pada marika apa jang istrinja dapet liat di Soei Sian Am, hingga sakean orang djadi goesar sekali. Dengan iaorang bekel sendjata, berame-rame marika koendjoengin Soei Sian Am, di mana marika kasomplokan dengan Djie Yan dan moeridnja, jang Hong Kie lantas kenalin, sebagaimana di atas soedah dibilang.

Demikianlah dari itoe roewangan Sam Po Tian marika masoek teroes ka seblah dalem boeat gledah tempat mengoempetnja semoea niekouw di sito, jang ternjata, soedah merat semoeanja hingga iaorang tjoema bisa katemoeken lima lelaki moeda dari dalem kamar resiah, jang semoeahnja telandjang boelet bertoeboeh koeroes dan koening poetjet. Dari dalem kamar itoe marika poen katemoeken banjak sekali gambar-gambar tjaboel dan boekoe-boekoe tentang kaplesiran. Dari sito Djie Yan dan Siauw Pat adjak itoe sakean orang mellat pendjara aer, di mana itoe sakean orang djadi tjelangap, oleh kerna marika tida doega sama sekall jang di dalem itoe gerdja tersohor bisa terdapat itoe matjem pendjara, jang kaperloannja, karoean sadja tjoema boeat bikin

tjilaka orang. Lantaran demikian, itoe sakean orang sigra sadja hendak lepas api, boeat bikin moesna gredja terseboet. Tapi soekoer Djie Yan ka-boeroe menjegah.

„Djangan lakoeken itoe hal,” kata Djie Yan dengan tjegahannya. „Satoe kali dibakar abis, boektinja tida ada, hingga madjikannya ini gredja, si orang she Ong, aken mendapat kans boeat minta ganti karoegian. Maka paling benar, lantas rapportken ini hal pada jang berwadajib, soepaja bisa di-oeroes sebagaimana moestinja.”

Orang banjak njataken setoedjoe, maka satoe orang sigra pergi ka roemahnja kapala kampoeng boeat rapportken itoe hal, jang tida lama lantas datang dan lakoeken kewadjabannya terlebih djaoe. Sasoedah itoe orang banjak pada boebaran, samentara Hong Kie laloe adjak Djie Yan dan moeridnja poelang ka roemahnja, di mana Kiok Hoen kaloear menjamboet, hingga anaknja Lie Kiat sigra hatoerken trima kasih.

Di sito Hong Kie prentah istrinja kaloearken lapoenja pakean kering, kasi Djie Yan toekaran aken pakeannya jang basah, dibikin kering oleh istrinja toean roemah, sedeng koeda toenggangnja jang masih berada di Soei Sian Am, sigra diambil oleh Siauw Pat.

Samentara itoe Ong Pek Ban jang dikasi kabar tentang itoe kedjadian, dengan tjepet kaloearin oewang boeat sogok sana-sini, hingga achirnja ia berhasil tida sampe karembet-rembet dan tjoema diwadjabken koentji sadja pintoenja itoe gredja.

Lie Djie Yan dan moeridnja tinggal bebrapa hari di roemahnja Hong Kie, kamoedian satelah toekaran dengan pakeannya sendiri, ia kasi selamat berpisah dan teroesken poela perdjalanannya ka djeroesan Holam, di mana ia dan moeridnja bisa sampe dengan tjepet, kerna sependjang djalan marika tida ketemoeken apa-apa jang penting.

Teroes sadja marika koendjoengin pintoe kota seblah Timoer dari Kay-hong-hoe, sampe di depan roemah dari koelawarga Sie, jang pintoenja terkoentji dari loear, maka Djie Yan sigra tjari ketarangan pada tetangga di sito, dari siapa baroe ia dapet taoe bahoea Goat Yong soedah berangkat, begitoe poen itoe boedjang toea Sie Eng. Maka itoe Djie Yan merasa tentrem hatinja, bersama moeridnja ia lantas tjari roemah makan boeat fangsel peroet.

Sampe di sito Djie Yan lantas inget pada goeroenja, Hoa Kie Thay Hoosiang, jang soedah sakean lama tida katemoek moeka, hingga ia merasa kangen. Dan itoe waktoe goeroe itoe, jang doeloean ia denger, berada di Ngo Thay San. Maka ia pikir hendak goenaken itoe koetika baek, berangkat ka

Ahleci? Gricle adlem pakcan klasiçik.

Sansee goena ketemoeken goeroe itoe. Lantaran itoe, satelah kaloear dari Kay-hong, ia lantas sadja ambil djoeroesan Sansee.

Kie Siau Pat jang larinja tjepet dan senantiasa djalan di moeka, seringkali terpisah dari goeroenja sampe tiga-ampat lie djacehnja. Koetika pada itoe hari marika sampe di antara daerah Holam-Sansee, sebagaimana kita taoe, satjara tida didoega si sembrono bertemoe dengan Goat Yong dan Gin Pin, jang lantas djadi riboet aken berkasoedahan marika djadi saling kenal satoe pada laen atas perantara'annja Goat Yong, jang kenalin Djie Yan.

Begitoelah di dalem itoe restaurant kampoenngan, marika saling tjeritaken masing-masing poenja pengalaman dengan pandjang lebar.

Djie Yan jang mengetahoei bahoea Gin Pin poenja pedang, jang didapetken dari tangannja si kapala pendjahat di Eng Gie Wan, poen ada soeatoe pedang moestika, laloe minta permisi liat pada nona terseboet. Ia mendapet kenjata'an sendjata itoe ada mirip sekali dengan pedangnja, jang di gagangnja poen ada teroekir hoeroef-hoeroef aloes tetapi ada satoe hoeroefnja jang berbeda, jalah djadi Hoe Yong Siang Kiam, sedeng iapoenja Hoe Yong Tan Kiam.

„Ternjata Song Kouwnio poenja pedang poen ada Hoe Yong Kiam,” kata Djie Yan dengan sedikit kaget.

„Ach, kae poenja perkata'an bikin orang tida mengarti,” saoe Goat Yong seraja tertawa.

Djie Yan tjaboet iapoenja pedang dari saroengnja, sodorken itoe pada Goat Yong, jang meliat bersama-sama Gin Pin. Pedang itoe, pandjangnja atawa besarnja, tida berbeda sedikit poen dengan kapoenja'annja Gin Pin, samentara di gagangnja ada tertata ampat hoeroef Hoe Yong Tan Kiam. Itoe bikin Goat Yong girang tertjamper kaget, hingga zonder merasa ia tertawa dan kata pada Gin Pin:

„Soenggoe bagoes, soenggoe bagoes! Hlan-moay bersama Lie Kongtjoe ada sepasang.”

Dengen itoe oetjapan Goat Yong sabenernja tida mengandoeng maksoed soeatoe apa, tetapi Gin Pin jang denger itoe telah salah artiken, hingga ia lanas toendoekkin kapalanja, sedeng sepasang koeppingnja berobah merah mendadakan.

Djie Yan poen salah mengarti, ia merasa perkata'annja Goat Yong sebagi toesoekan. Maka koetika meliat Gin Pin toendoekin kapala dengan moeka sedikit merah, ia tjepet toedjoeken pemandangannja ka laen djoeroesan, kapada Siau Pat jang asik lototken kadoea matanja meliatin si eigenaar roemah makan jang sedeng panggang ajam, sedeng moeloetnja diboea begitoe roepa dengan mengeloearken iler, hingga kaliatannja amat menggeliken hati. Lantaran itoe, zonder merasa, ia lantas tertawa bergelak-gelak; hal mana lagi-lagi membikin Gin Pin salah mengarti dan mengira bahoea itoe tertawahan ditoedjoeken padanja, hingga ia lantas toendoekken kepalanja terlebih dalem.

Tapi Goat Yong tida mendoesin sama sekali prihal itoe, maka ia tjoema pegang djadi satoe pedangnja Gin Pin dan Djie Yan, liat itoe dengan perdata, sedeng moeloetnja tida brentinja memoe-dji:

„Betoel sepasang! Betoel-betoel sepasang!”

„Tjoema ada satoe ajam, mana ada sepasang?” njeletoek Siau Pat mendadakan, kerna mengira itoe perkata'an ditoedjoeken padanja.

Goat Yong merasa kaget, ia mengarti si sembrono telah salah artiken perkata'annja, maka zonder merasa ia tertawa bergelak-gelak aken kamoe-dian, sembari angkat itoe doea batang pedang ka atas, ia bilang:

„Ako kata itoe doea pedang sepasang, kenapa kae salah mengarti?”

Gin Pin djoega angkat kapalanja, melirik pada Goat Yong sabantaran, siapa lantas serahkan poela masing-masing pedangnja, tapi ternjata telah kesalahan.

Djie Yan jang tida ambil perhatian, sigra sadja masoekin poela iapoenja pedang pada saroengnja; tapi sebaliknja dari itoe, Gin Pin dapet kenjata'an iapoenja pedang telah ketoekaran dengan poenjanja Djie Yan, hingga sekarang djadi Hoe Yong Tan Kiam. Hal itoe ia anggep, bahoea Goat Yong sengadja telah berboeat begitoe dengan mengandoeng laen maksoed jang terlebih dalem, hingga dengan perasa'an amat maloe ia tida bisa boeka moeloet, hanja simpangkan pandangannja pada poehoen Lice di loear — meliat dengan bengong.

Waktoe si eigenaar roemah makan soedah se-
diaken hidangan di atas medja, Goat Yong kata
pada Gin Pin:

„Marilah kita djalan-djalan keloeur, Hian-
moay; sebab kita toch soedah dahar Kenjang. Bia-
rin marika tangsel peroet dengan pelahan-pelahan.”

Begitoelah bersama-sama Gin Pin, Goat Yong
hampirken itoe poehoen-poehoen Yang-lloe jang
ijom dan tedoeh. Di siteo mendadak Goat Yong da-
pet liat paras jang merah dari moekanja Gin Pin
dan kelakoeankelakoean jang menjoerigaken, hing-
ga ia djadi heran, makâ sambil tertawa ia mene-
gor:

„Hian-moay toch tida minoem mabok, tjara ba-
gimana seloeroe moeka begitoe merah? Moestail...”

„Kenapa ini hari tjietjie tipoe akoe?” memotong
Gin Pin sabelonnja Goat Yong bitjara abis.

„Apa jang akoe tipoe kae?” Goat Yong bale-

sin dengan terkedjoet sekali.

„Masih maoe berlaga bodo, soenggoe mendje-
moeken!”

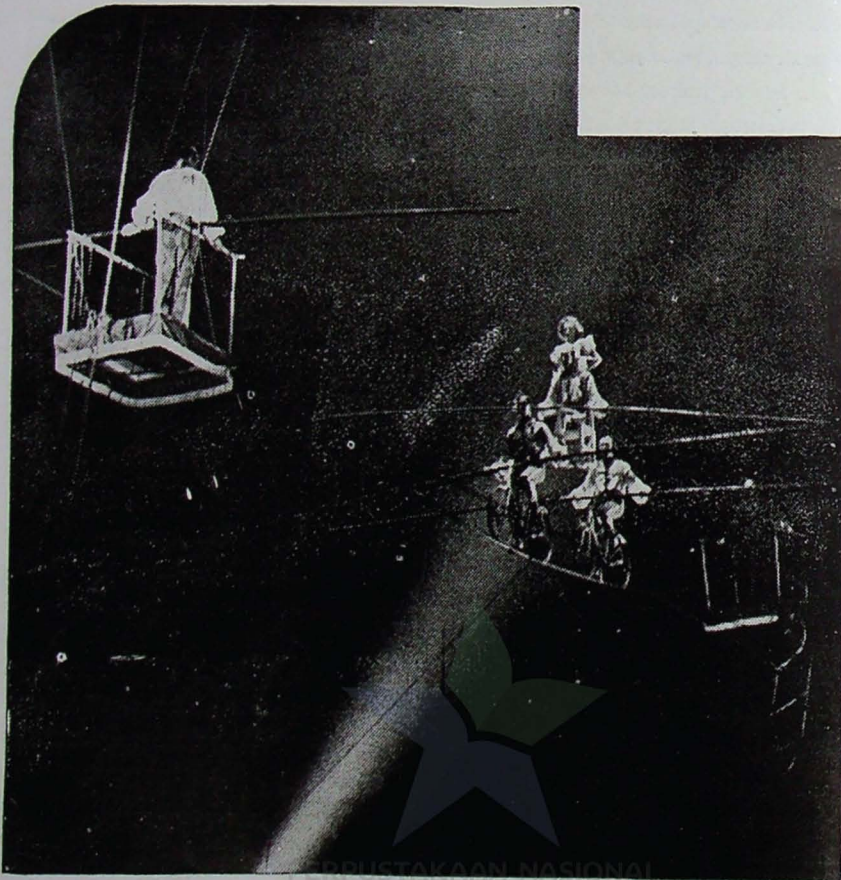
„Apa dan sabenernja? Soenggoe akoe tida taoe.”

Gin Pin sigra tjaboet itoe pedang di bebokong-
nja, toendjoekken itoe pada Goat Yong seraja bi-
lang:

„Ini boekan ada sendjatakoeh, kenapa kae kasih
padakoe?”

Goat Yong laloe liat itoe sendjata dengan ter-
liti, baroe ia mendapet kenjatahan bahoea Gin Pin
poenja moerang-maring ada dari sebab itoe. Ia
jang sedari permoea memang bermaksoed hendak
rangkepken itoe sepasang pamoeda djadi pasangan,
lebij-lebij meliat itoe kedjadian ketoekaran pe-
dang dengan zonder disengadja, hatinja djadi gi-
rang dan dengan tertawa laloe kata:

(Aken disamboeng).

Toekang balap speda dari Bertam Mill's circus di Londen lagi beri ken ,pertoendjekan toenggang-
speda di atas sapotong tali.

PANORAMA

Geïllustreerd Weekblad met Hollandschen en Maleischen tekst

Onder redactie van

LIEM KOEN HIAN.

Bureau:
STADHUISPLEIN 41

1 FEBRUARI 1936.

Jaargang X No. 4

Rondlelik

„Le Roi est mort, vive le Roi!”

Den 21sten Januari bereikte ons vroeg in den ochtend de treurige mare dat Koning George V van Engeland is ontslapen. Nog liggen onze herinneringen aan de viering van het zilveren Regeeringsjubileum versch in ons geheugen en al hadden wij de viering niet met eigen oogen gezien, toch zijn wij ervan overtuigd dat het overweldigend geweest moest zijn. Doch voor ons is niet van belang de viering van het zilveren Regeeringsjubileum an sich, maar wel als manifestatie van de sympathie en liefde van het Engelsche volk voor hun Koning.

De drager van het koningschap is in het raam van het parlementaire stelsel verheven boven alle partijen, hetgeen hetzelfde is als politiek neutraal. Slechts in dat geval is één der voorwaarden aanwezig voor het goed functioneeren van het parlementaire stelsel. En toch, hoe neutraal een koning soms mag zijn, het gelukt hem niet steeds de liefde te winnen van alle lagen der bevolking, de sympathie van alle politieke partijen. De praktijk geeft ons voorbeelden te over; wij hoeven slechts te denken aan de verdrijving van den Koning van Spanje en aan het feit dat Griekenland tot voor kort een Republiek was. En willen wij dichter bij huis zijn, dan hoeven we ons slechts te herinnezen de coup d'état van Mr. Troelstra, die in Nederland een Republiek wilde grondvesten!

Dat de ontslapen Koning van Engeland dit alles bespaard is gebleven spreekt boekdeelen. Het koningschap is niet alleen in staatsrechtelijke betekenis verheven boven alle partijen, maar is inderdaad iets verhevens! Moge zijn asch in vrede rusten!

✽

De militairistische wandeling van Mussolini schijnt niet erg vlot te gaan. De nieuwe opperbevelhebber maarschalk Badoglio schijnt niet bijzonder goed te kunnen tegen het moordende Afrikaansche klimaat en één der laatste telegrammen maakte melding dat hij binnenkort terug zal gaan naar zijn Heimat. Generaal Graziani en de onderminister van luchtvaart zijn de kandidaten in de a. s. vacature. Ernstiger dan de ziekte van maarschalk Badoglio is het feit dat honderden Italianen gedeserteerd zijn en de Oostenrijksche grens zijn overgestoken! Dit bericht werd later wel is waar tegengesproken, maar men kan zooveel tegenspreken, nietwaar? O. i. is het een symptoom van de verdeeldheid in Italie, of beter gezegd van ontevredenheid. Hoever die ontevredenheid nu reeds is gegaan kunnen wij met geen mogelijkheid zeggen, aangezien men in Italie de vrijheid van de pers al sedert lang naar de eeuwige jachtvelden heeft verbannen. De isolatie van Italie is nu bijna volkomen sedert het bekend worden van de eventueele steun die Engeland in de Middellandsch zee ge-